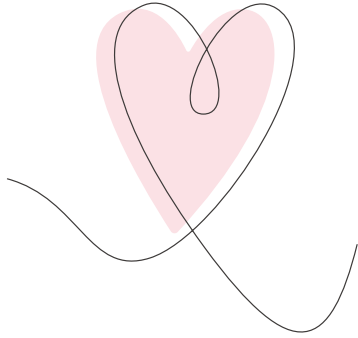

KLP BANKEN AS

Årsrapport 2018

KLP Bankens virksomhet er inndelt i forretningsområdene personmarked og offentlige utlån.

Målgruppen i personmarkedet er medlemmer av pensjonsordningene i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP). Banken skal tilby produkter og tjenester til konkurransedyktige betingelser for å bidra til at virksomheter som har valgt KLP som pensjonsleverandør oppleves som attraktive arbeidsgivere.

Tilstedeværelse i markedet for offentlige utlån gjennom KLP Kommunekreditt AS bidrar til konkurranse og at kommuner, fylkeskommuner og virksomhet med offentlig garanti får tilgang til gunstig langsiktig finansiering.

KLP Banken AS eies av KLP gjennom KLP Bankholding AS og har to heleide datterselskaper, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS.

Innhold

KLP BANKEN AS

ÅRSBERETNING 2018	4
RESULTATREGNSKAP	12
BALANSE	14
EGENKAPITALOPPSTILLING KLP BANKEN AS	16
EGENKAPITALOPPSTILLING KLP BANKEN AS KONSERN	17
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	18
ERKLÆRING IHT. VERDIPAPIRHANDELLOVEN § 5-5	19
NOTER TIL REGNSKAPET	
Note 1 Generell informasjon	21
Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene	21
Note 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger	34
Note 4 Informasjon om virksomhetssegmenter	35
Note 5 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	35
Note 6 Kategorier av finansielle instrumenter	36
Note 7 Finansielle derivater	39
Note 8 Virkelig verdi hierarki	40
Note 9 Sikringsbøkføring	42
Note 10 Netto renteinntekter	43
Note 11 Netto provisjonsinntekter	44
Note 12 Finansiell risikostyring	44
Note 13 Kredittrisiko	44
Note 14 Markedsrisiko	51
Note 15 Likviditetsrisiko	53
Note 16 Rentebærende verdipapirer	56
Note 17 Utlån og fordringer	57
Note 18 Tap på utlån	58
Note 19 Finansielle eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	68
Note 20 Verdipapirgjeld - børsnoterte obligasjoner med fortrinnsrett og sertifikater	70
Note 21 Innskudd fra kunder	71
Note 22 Eierinteresser i konsernselskaper	71
Note 23 Driftsmidler	71
Note 24 Immaterielle eiendeler	72
Note 25 Kapitaldekning	72
Note 26 Skatt	74
Note 27 Pensjonsansvar egne ansatte	76
Note 28 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v.	80
Note 29 Antall ansatte	81
Note 30 Lønn og administrasjonskostnader	82
Note 31 Andre eiendeler	82
Note 32 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader	82
Note 33 Transaksjoner med nærstående parter	83
Note 34 Honorar til revisor	84
Note 35 Betingede forpliktelser	84
Note 36 Nedskevne eiendeler	85
Note 37 Kontanter og kontantekvivalenter og øvrige utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	86
REVISORS BERETNING	87

Årsberetning 2018

KLP Banken har i 2018 hatt en historisk høy vekst i boliglån med nærmere 16 prosent. I tillegg kan banken vise til at andre kreditter i personmarkedet og innskudd også går i positiv retning. Netto renteinntekter har økt sammenlignet med fjoråret på høyere utlånsvolum. Utlånsmarginer har derimot falt noe på bakgrunn av økt pengemarkedsrente. Årsresultat før skatt i KLP Banken-konsernet for 2018 ble 83,4 millioner kroner.

OM KLP BANKEN

KLP Banken AS eies 100 prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjen-sidig forsikringsselskap (KLP) gjennom KLP Bankholding AS. KLP Banken AS har to heleide datterselskaper, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS.

Virksomheten i KLP Banken AS med datterselskaper er inndelt i forretnings-områdene personmarked og offentlig marked. Begge områdene er lands-dekkende. Selskapenes hovedkontor ligger i Trondheim.

KLP Banken AS er en internettbasert bank uten et fysisk filialnett, som tilbyr enkle og konkurransedyktige spare- og låneprodukter og digitale løsninger for å administrere disse.

KLP Banken AS skal være en direkte-bank for kunder som søker en lang-siktig og forutsigbar partner. Slik ønsker man å bli den foretrukne banken for personkunder som er medlemmer av KLPs pensjonsordninger og finner bankens tjenester og vårt verdigrunn-lag attraktivt.

Banken skal tilby produkter og tjenester til konkurransedyktige betingelser for å bidra til at virksomheter som har valgt KLP som pensjonsleverandør oppleves som attraktive arbeidsgivere. Ved utgangen av 2018 utgjør målgruppen 72 prosent av KLP Bankens kunder.

Tilstedeværelse i markedet for offentlige utlån gjennom KLP Kommune-kreditt AS og KLP bidrar til konkurranse og dermed til at målgruppen kommuner,

fylkeskommuner og virksomheter med offentlig garanti får tilgang til gunstig langsiktig finansiering.

RESULTATREGNSKAP

Resultat før skatt i 2018 for KLP Banken-konsernet ble 83,4 (103,1)¹ millioner kroner. Resultatbidrag fra de to forretningsområdene er henholdsvis 48,3 (42,4) millioner kroner fra personmarkedet og 35,1 (60,7) millioner kroner fra offentlig marked. Etter skatt ble totalresultatet 62,2 (77,2) millioner kroner.

KLP Banken-konsernets egenkapital-avkastning ble 4,0 (5,6) prosent før skatt og 3,1 (4,3) prosent etter skatt.

Utlånsbalansen i KLP Banken-konsernet har i 2018 økt med 2,7 (0,8) milliarder

¹ Tall i parentes er referanser til fjorårets tall.

ØKONOMISK UTVIKLING 2018 - KLP BANKEN KONSERN

RESULTAT

MILLIONER KRONER	2018	2017	Endring
Resultat før skatt	83,4	103,1	-19,6
Årets totalresultat etter skatt	62,2	77,2	-15,0
Netto renteinntekter	248,5	241,6	6,9

BALANSE

MILLIARDER KRONER	2018	2017	Endring
Årets utlånsutbetalinger inklusive forvaltede lån	21,1	16,8	4,3
Utlån på bankkonsernets balanse	33,5	30,8	2,7
Utlån som forvaltes for KLP	61,7	57,0	4,7

kroner, eller 9 prosent. Tallet omfatter sterk vekst i boliglån på 2,3 (1,7) milliarder kroner, som tilsvarer 16 prosent, og en moderat vekst i offentlige lån på 0,4 (-0,9) milliarder kroner, tilsvarende 3 prosent. Forvaltede offentlige lån for KLP viser god vekst også i 2018 med 5,5 (3,4) milliarder kroner, eller 9 (6) prosent.

Gjennom 2018 har pengemarkedsrenten økt. Dette har i første rekke gitt stigende finansieringskostnader for bankens innlån og dermed fallende marginer på utlån sammenlignet med fjoråret. På den annen side har vekst i utlånsvolumet bidratt til 15 prosent økning i netto renteinntekter i personmarkedet. I offentlig marked har et stabilt volum og fallende marginer gitt omtrent 20 prosent lavere netto renteinntekter sammenlignet med fjoråret.

74 prosent av KLP Banken-konsernets netto renteinntekter i 2018 kommer fra personmarkedet mot 66 prosent i 2017. Styret anser denne utviklingen å være i tråd med bankens forretningsstrategi.

Gevinst eller tap på finansielle instrumenter har hatt større påvirkning på bankens resultat i 2018 enn året før. Dette gjelder i første rekke verdien på bankens verdipapirer og regnskapsmessige effekter ved tilbakekjøp av innlånsutstedelser.

Verdiendringer på KLP Banken-konsernets likviditetsplasseringer har

i 2018 gitt negativt bidrag til resultatet på grunn av økte kredittpåslag i verdipapirmarkedet. Dette har medført en resultatbelastning i 2018 på -1,5 millioner kroner. For 2017 viste resultatregnskapet en tilsvarende netto gevinst på verdipapirer med 7,3 millioner kroner.

KLP Banken-konsernet foretar jevnlig tilpasninger i løpetider på innlån for å redusere likviditetsrisiko og for å tilfredsstille regulatoriske krav til likviditetsindikatorer og kapitaldekning (Basel III og CRD IV). Refinansiering av innlånsiden i datterselskapene gir dermed behov for tilbakekjøp av egne utstedelser og dette gir resultateffekter. I 2018 er det gjennomført flere tilbakekjøp av innlån som har medført kostnader på 12,2 (9,3) millioner kroner.

Regnskapslinjen for netto gevinst/tap på finansielle instrumenter inneholder i tillegg til effekter av verdiendringer på verdipapirer og tilbakekjøp av innlån også effekter av endrede pensjons-estimer og verdiendringer på utlån. I sum hadde finansielle instrumenter en samlet kostnad på 13,5 (3,4) millioner kroner for regnskapsåret.

KLP Banken AS gebyrlegger i begrenset omfang sine banktjenester i personmarkedet. Endringer i bankens inntjening fra gebyrer er dermed i hovedsak en følge av endringer i utestående kreditt.

Netto gebyr og provisjonsinntekter utgjør 17,3 (11,1) millioner kroner i 2018.

Samlede driftskostnader og avskrivninger utgjør 220,1 (200,2) millioner kroner i 2018. Det gir en kostnadsvekst på 10 (12) prosent. Endringen ut over normal prisstigning er i hovedsak knyttet til investeringer i IT-teknologi og digitalisering samt til effektivisering av prosesser for våre kunder og internt i banken.

Fra 2018 er tapsavsetninger beregnet etter nye regler, hvilket innebærer at gruppevise tapsavsetninger er beregnet etter en annen modell enn den KLP Banken har benyttet til og med 2017. Samlede tapsavsetninger har i begrenset grad gitt resultateffekter på grunn endret beregningsmetode. Overgang til beregnede tapsavsetninger etter IFRS9 har i 2018, i tillegg til individuelle tap og tapsavsetninger, gitt en resultateffekt på 0,8 millioner kroner. Det er beregnet tapsavsetninger på engasjementer både i personmarkedet og på offentlige lån (se note 18).

Individuelle tap og tapsavsetninger på utlån og annen kreditt utgjorde i 2018 6,0 (3,2) millioner kroner og er i sin helhet knyttet til engasjementer i personmarkedet. Av de bokførte tap og tapsavsetninger er 1,7 (0,8) millioner kroner knyttet til boliglån og 4,4 (2,3) millioner kroner til kredittkort og øvrige kreditter. Styret oppfatter det slik at bankens tap fortsatt er på et lavt nivå. Offentlig marked har ikke hatt tap på utlån.

UTESTÅENDE LÅN (HOVEDSTOL) PER SELSKAP I KLP BANKEN-KONSERNET PER 31.12.18

SELSKAP / MRD NOK	Boliglån	Offentlig/bedrift	Sum utlån
KLP Banken AS (mor)	9,4	-	9,4
KLP Boligkreditt AS	7,2	-	7,2
KLP Kommunekreditt AS	-	16,61	16,6
KLP (Forvaltningsavtale)	3,0	58,7	61,7
Sum	19,6	75,4	95,0

UTLÅNSFORVALTNINGEN TOTALT

KLP Banken-konsernet forvalter for KLP og på egen balanse en utlånsportefølje på totalt 95,0 (87,5) milliarder kroner. Se tabell på foregående side.

Av forvaltede lån til offentlig/bedrift er 7,7 (7,8) milliarder kroner rene forvalteroppdrag for KLP, der inngåelse av låneavtaler, dokumentasjon og oppfølging av disse utføres av KLP. I den øvrige forvaltning for KLP har KLP Banken også et ansvar for tilbud, avtaleinngåelse og lånedokumentasjon etter mandat. I tillegg til boliglån i personmarkedet kommer trukket kreditt på kredittkort med 68 (61) millioner kroner.

PERSONMARKEDET

Kunder

KLP Banken og KLP har samlet sett totalt 62.000 personkunder med bankprodukter. Fordeling av antall kunder per produktområde er vist i tabellen nedenfor.

En kunde kan ha ett eller flere produkter.

Produkter

KLP Bankens hovedprodukter i personmarkedet er boliglån og innskudd. De boliglånsprodukter KLP Banken AS tilbyr i personmarkedet omfatter ordinære boliglån, Fleksilån, Boliglån Ung, mellomfinansiering ved boligkjøp, lån til fritidsbolig og Seniorlån. I 2018 er det også introdusert grønt boliglån, der det gis lavere rente for lån til energivennlige boliger.

Øvrige bankprodukter i personmarkedet omfatter brukskonto, sparekonto, Boligsparing for Ungdom (BSU), debet- og kredittkort.

Utlån i personmarkedet

KLPs boliglånsporteføljer samlet har i 2018 økt fra 17,6 milliarder kroner til 19,6 milliarder kroner. Netto vekst i 2018 ble dermed 2,0 (1,7) milliarder kroner, eller 11 (11) prosent. Brutto nye utbetalinger var samlet 8,1 (7,4) milliarder kroner. Boliglån er pantesikret innenfor forsiktige verdivurderinger der alle låntakere vurderes med hensyn til betalingsevne og betalingsvilje før lån innvilges. Utlån med fast rente utgjorde 8 (7) prosent av utestående lån. Øvrige utlån var til flytende rente.

Ved utløpet av 2018 utgjorde boliglån til personmarkedet på KLP Banken-konsernets balanse 16,7 (14,4) milliarder kroner.

Boliglånsporteføljene i bankselskapene hadde ved utløpet av året 2018 en gjennomsnittlig gjeldsgrad målt som gjeld i prosent av estimert boligverdi (LTV) på 58 (59) prosent.

Det er bokført individuelle tap på boliglån i bankselskapene med 1,7 (1,1) millioner kroner i 2018. Engasjementer med mislighold over 90 dager var 40,1 (22,2) millioner kroner ved utløpet av 2018, som utgjør 0,24 (0,15) prosent av KLP Bankens samlede utestående lån. Mislighold og tap på boliglån har dermed økt i 2018, men er fortsatt på et lavt

nivå sammenlignet med de fleste andre banker i samme marked.

Kredittkort

Utestående volum av trukket kreditt var ved årsslutt 66,4 (57,9) millioner kroner fordelt på 7.400 (6.500) utstedte kort. Andelen aktive kort har gjennom året økt fra 78 prosent til 83 prosent. Reisetforsikring er inkludert i produktet og egenandelsforsikring på leiebil kan velges som tilleggsprodukt.

OFFENTLIG MARKED

Utlån i offentlig marked og bankens rolle

Utlån til offentlig sektor ytes av selskapene KLP og KLP Kommunekreditt AS og forvaltes av KLP Banken.

KLP Kommunekreditt AS har sammen med KLP en god posisjon i markedet for langsiktig finansiering av kommuner, fylkeskommuner og selskaper som utfører offentlige oppgaver.

Samlede utlån til offentlige låntakere var 67,7 (62,1) milliarder kroner ved utløpet av 2018, en økning på 5,5 milliarder kroner eller 9 prosent i 2018. Av samlede utlån utgjør lån med fast rente 40 (38) prosent ved utløpet av 2018.

Det ble i 2018 utbetalt nye lån til offentlig sektor for til sammen 13,5 (9,3) milliarder kroner fra selskapene i KLP konsernet. Avdrag og innfrielse gjennom året ble 8,1 (4,6) milliarder kroner.

KUNDER

PRODUKT	2018	Medlemsandel	2017	Medlemsandel
Utlån	13 319	86 %	12 681	85 %
Innskudd	60 854	72 %	52 498	70 %
Kredittkort	8 177	94 %	6 955	93 %

Det er i løpet av 2018 mottatt låneforespørsler for om lag 74 (74) milliarder kroner. Behovene for ny finansiering og refinansiering i offentlig marked ser dermed ut til å være på omtrent samme nivå i 2018 som året før. Akseptandelen var rundt 19 (10) prosent av alle forespørsler i 2018.

Kredittrisikoen forbundet med utlån til kommuner og fylkeskommuner i Norge er begrenset til betalingsutsettelse og ikke til at betalingsforpliktelse faller bort. Dette følger av norsk lov, som gir långiver sikkerhet mot tap dersom en kommune ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser. Ved betalingsutsettelse er også långiver i medhold av kommuneloven sikret erstatning for påløpte renter, forsinkelsesrenter og kostnader til inndrivelse. KLP og KLP Banken-konsernet har ikke hatt kredittap på utlån til kommuner eller fylkeskommuner.

KLP Bankens utlån i offentlig marked

KLP Banken-konsernets utlånsvirksomhet i KLP Kommunekreditt AS er i hovedsak basert på salg av nye lån direkte fra selskapet. Refinansiering av lån i KLP har de siste årene vært uten vesentlig betydning for utlånsutviklingen.

Samlede utlån i KLP Kommunekreditt AS utgjorde 16,8 (16,3) milliarder kroner ved utløpet av 2018, en økning over året på rundt 3 prosent. Gjennomsnittlig utlånsvolum har imidlertid vært lavere enn året før. Andelen lån til fast rente er

reduisert fra 26 prosent i 2017 til 20 prosent i 2018.

KLP Kommunekreditt AS utbetalte nye lån for 1,8 (0,8) milliarder kroner i 2018. Utlånsporteføljen består av lån til norske kommuner og fylkeskommuner direkte, eller til selskaper som utfører offentlige oppgaver og oppnår garanti fra kommuner eller fylkeskommuner. Risikoen i utlånsporteføljen vurderes som meget lav.

KLP Kommunekreditt AS har ingen misligholdte lån over 90 dager ved utløpet av 2018. Det er heller ingen individuelle tapsføringer i regnskapsåret. Overgang til beregnede tapsavsetninger etter IFRS9 har i 2018 gitt en resultat effekt i selskapet på 5 tusen kroner.

VIRKSOMHETENS FINANSIERING

Finansiering av personmarkedet

KLP konsernets virksomhet i personmarkedet er finansiert med innskudd, innlån og egenkapital.

Samlede innskudd i KLP Banken AS økte i 2018 fra 9,7 til 10,7 milliarder kroner i 2018. Bankens innskudd tilsvarende 31 (29) prosent av bankkonsernets totale finansiering. Av dette utgjorde innskudd fra personkunder 8,7 (7,7) milliarder kroner ved årsslutt og det resterende innskudd fra kommuner og bedrifter.

Ved utløpet av 2018 var bankens utestående gjeld stiftet ved utstedelse av ver-

dipapirer 1,0 (1,5) milliarder kroner. Dette benyttes også til å delfinansiere datterselskapene.

KLP Banken AS benytter datterselskapet KLP Boligkreditt AS til å finansiere en del av utlånsvirksomheten i personmarkedet ved å utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i boliglån. I 2018 er det utstedt OMF i boliglån for 2,8 (0,6) milliarder kroner. Utestående obligasjonsgjeld i KLP Boligkreditt AS utgjør 6,1 (4,3) milliarder kroner ved utløpet av 2018. Selskapet har oppnådd beste rating for sitt innlånsprogram.

KLP Boligkreditt AS har i løpet av 2018 kjøpt boliglån for 4,9 (2,2) milliarder kroner fra KLP Banken AS. Ved årets slutt finansieres boliglån for 7,2 (5,1) milliarder kroner på KLP Boligkreddits balanse og 9,5 (9,4) milliarder kroner på morselskapets balanse. Det er i regnskapsåret ikke solgt boliglån fra KLP Banken til KLP.

Finansiering av offentlig marked

Datterselskapet KLP Kommunekreditt AS utsteder OMF i en sikkerhetsmasse bestående av utlån til kommuner og fylkeskommuner samt til bedrifter med kommunal lånegaranti. Kostnadseffektiv finansiering skal bidra til at KLP Banken-konsernet kan tilby langsiktige utlån til gode betingelser. KLP Kommunekreditt AS har oppnådd beste rating på sitt innlånsprogram.

I det norske markedet er det i 2018 utstedt OMF i lån til kommunal sektor for

BALANSE OG SOLIDITET

FORVALTNINGSKAPITAL MRD NOK	KLP Banken konsern	Endring 2018
Offentlige utlån/kommunal garanti	16,8	0,4
Utlån til privatpersoner	16,7	2,3
Verdipapirer og likviditet	3,5	-0,6
Øvrige eiendeler	0,1	-0,0
Sum	37,1	2,1

17,7 (17,9) milliarder kroner. Nye emisjoner i 2018 var 3,3 (4,5) milliarder kroner. Det er ikke gjort utstedelser i utlandet.

KLP Banken AS tilbyr også innskuddsprodukter for kommuner og bedriftskunder som benyttes til blant annet finansiering av utlån i offentlig marked. Ved utløpet av 2018 utgjør innskudd fra kommuner og bedrifter 1,9 (2,0) milliarder kroner, som tilsvarer 18 (20) prosent av bankens samlede innskudd.

BALANSE OG SOLIDITET

Forvaltningskapitalen i KLP Banken-konsernet var 37,1 (35,0) milliarder kroner ved utløpet av 2018. Sammensetningen er vist i tabell på foregående side.

Konsernets ansvarlige kapital, basert på styrets forslag til disponering av resultatet i konsernselskapene, var 2,1 (2,1) milliarder kroner ved utløpet av 2018. Kjernekapitalen er identisk med ansvarlig kapital. Det gir kapitaldekning og kjernekapitaldekning på 20,1 (21,3) prosent. Gjeldende kapitalkrav inklusive kapitalbuffer er 14,1 prosent kjernekapitaldekning og 17,6 prosent kapitaldekning.

KLP Banken AS har et Pilar 2-tillegg på 2,1 prosent som inngår i KLP Bankens kapitalkrav ved utløpet av 2018.

I tillegg vil KLP Banken opprettholde en buffer på minimum 0,5 prosent over det faktiske kapitalkravet for pilar 1 og pilar 2 risikoer, slik at KLP Bankens kapitalmål er 18,1 prosent.

Motsyklisk kapitalbuffer øker med 0,5 prosent ved utløpet av 2019, slik at nytt kapitalmål da vil bli 18,6 prosent.

Risikovektet balanse var 10,0 (9,2) milliarder kroner ved utløpet av 2018.

Uvektet kapitaldekning i KLP Banken-konsernet var 5,6 (5,7) prosent. Kravet til uvektet kapitaldekning for KLP Banken AS er 3 prosent. Soliditeten vurderes som god.

LIKVIDITET

Kontantstrømoppstillingen til regnskapet viser at KLP Banken-konsernets likviditetssituasjon er tilfredsstillende da selskapet har finansiering i større omfang enn det likviditetsbehovet fra driften krever.

Ledig likviditet er plassert i andre banker og i rentebærende papirer. Plasseringer i kredittinstitusjoner, herunder finansiering av datterselskapene, var på 1,4 (1,3) milliarder kroner. Bokført verdi av porteføljen med rentebærende papirer som vurderes til virkelig verdi var 2,0 (2,8) milliarder kroner i KLP Banken-konsernet ved årsskiftet. Porteføljen består i sin helhet av norske høyt ratede bankobligasjoner med fortrinnsrett og obligasjoner utstedt av norske kommuner eller norsk stat.

Banken rapporterer likviditetsreserven (LCR) månedlig for KLP Banken-konsernet totalt og kvartalsvis for de enkelte selskapene i konsernet. Ved utløpet av 2018 var LCR for konsernet 402 (470) prosent og for KLP Banken AS 172 (398) prosent.

OM REGNSKAPET

Årsregnskapet gir etter styrets vurdering et korrekt bilde av selskapets eierdeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Forutsetningene for fortsatt drift er til stede, og dette er lagt til grunn i årsregnskapet.

Anvendelse av årsresultat

Årsregnskapet i KLP Banken AS viser et totalresultat for 2018 på 26,9 (116,4) millioner kroner etter skatt. Styret foreslår at det utbetales et konsernbidrag på 46,0 (29,5) millioner kroner til KLP. Fra KLP mottas 34,5 (22,1) millioner kroner tilbake som konsernbidrag uten skattemessig effekt. Resultat etter skatt og konsernbidrag overføres annen egenkapital.

RATING

Ratingbyråenes vurdering av selskapene i KLP Banken-konsernet er viktig for selskapenes innlånsvilkår.

Selskapene benytter Moody's til kredittrating av obligasjoner. Alle utstedelser av OMF er gitt beste rating, Aaa.

RISIKOSTYRING

KLP Banken AS og datterselskapene er eksponert mot ulike typer risiko. Banken har etablert et rammeverk for risikostyring som har til hensikt å sørge for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av retningslinjer, rammer, rutiner og instruksjoner.

Det er fastsatt egne retningslinjer for de mest sentrale enkeltrisikoen (likviditets-/kreditt-/markeds-/operasjonell-/og compliance risiko) og en overordnet retningslinje for risikostyring som omfatter prinsipper, organisering, rammer mv. for bank-konsernets samlede risiko. Retningslinjene vedtas av styret og revideres minst én gang per år. Retningslinjene er av overordnet karakter og utfylles av rutiner, reglementer og instruksjoner fastsatt på administrativt nivå.

Den overordnede retningslinjen for risikostyring omhandler blant annet roller i selskapets risikostyring, herunder krav til og retningslinjer for risikokontrollfunksjonen. Formålet med risikokontrollfunksjonen er blant annet å kontrollere at retningslinjene blir fulgt.

Stresstesting benyttes som metode for risikovurdering og som verktøy for kommunikasjon og meningsutveksling rundt risikoforhold. Med stresstesting forstås i denne sammenheng både følsomhets- og scenarioanalyser.

Retningslinjene inkluderer risikotoleranse for de enkelte risikoene og for den samlede risiko. Risikotoleransene er definert ut fra ulike stressscenarier, og det gjennomføres jevnlig ulike former for stresstesting for å måle at den faktiske eksponeringen ligger innenfor vedtatte toleransegrenser.

KLP Banken AS skal ha en forsiktig risikoprofil og inntjeningen skal i all hovedsak være et resultat av inn- og utlånsaktiviteter og likviditetsforvaltning. Dette innebærer at KLP Banken skal ha lav markedsrisiko og at rente- og valutarisiko som oppstår i inn- og utlånsaktiviteten reduseres ved hjelp av derivater. KLP Banken AS skal ha en forsvarlig langsiktig finansiering og det er etablert rammer for å sikre at denne målsettingen blir oppnådd. Kredittrisikoen i KLP Banken-konsernet er lav og utlån er begrenset til lån med kommunal risiko og lån med pant i bolig- og fritidseiendom. Forvaltning av KLP Bankens likviditet skjer i form av plasseringer, som tilfredsstiller krav til kredittkvalitet og verdipapirer i tråd med styregodkjente kredittlinjer.

Det er et mål at KLP Banken skal ha lav operasjonell risiko og være kjennetegnet ved høy faglig kompetanse, gode rutiner og effektiv drift.

Styrene i KLP Banken, KLP Bankholding, KLP Kommunekreditt og KLP Boligkreditt har utpekt et felles risikoutvalg. På grunn av størrelsen på forvalt-

ningskapitalen er dette ikke lovpålagt. Risikoutvalget behandler særlig saker knyttet til selskapenes forskjellige risikoer, og har en rådgivende funksjon overfor styret.

STYRETS ARBEID

Styret har avholdt sju styremøter i 2018.

EIERSTYRING OG SELSKAPSELEDELSE

Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning gir føringer for eierstyring, selskapsledelse, og en klar rolledeling mellom styrende organer og daglig ledelse.

Styret fastsetter retningslinjene for selskapets virksomhet.

Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet i samsvar med instruks fastsatt av styret.

Redegjørelse om KLP Bankens foretaksstyring er tilgjengelig på KLPs websider (klp.no/om-klp).

ARBEIDSMILJØ OG ORGANISASJON

I KLP Banken AS med datterselskaper

var det 68 (70) fast ansatte ved utløpet av 2018. Alle ansettelsesforhold er i KLP Banken AS. 2 ansatte har i tillegg funksjoner i datterselskapene KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. I tillegg til KLP Bankens egen balanse, forvalter ansatte i KLP Banken AS etter avtale utlånsporteføljer finansiert av datterselskapene og KLP.

Som KLP Bankens viktigste ressurs har de ansatte gjennomgående lang erfaring og betydelig kreditt- og markedskompetanse, både innen personmarkedet og offentlig sektor. Nye produkter, tjenester og regulatoriske krav til selskapene i KLP Banken konsern medfører stadige endringer i virksomheten og gir behov for omstilling og ny kompetanse. Videreutvikling av organisasjonen med sikte på sterkere markedsorientering og kompetanseutvikling er derfor viktige elementer i selskapets planer og aktiviteter.

Det gjennomføres jevnlig undersøkelser blant alle ansatte som måler engasjement, arbeidsmiljø, trivsel og etterlevelse av KLPs verdier. Resultatet av disse målingene viser at medarbeiderne overveiende

Styret i KLP Banken AS.

Fra venstre: Aina Iren Slettedal Eide, Aage E. Schaanning, Ingrid Aune, Kjell Fosse, Sverre Thornes, Christin Kleppe, Espen Trandum.

Foto: Glenn Sverdal Johansen

er engasjerte og trives i KLP. Selskapene har et arbeidsmiljø- og samarbeidsutvalg (SAMU), som består av representanter fra ledelsen, KLPs HR-avdeling og de tillitsvalgte. Styrets vurdering er at samarbeidet mellom ledelsen i KLP Banken og de ansatte fungerer godt.

KLP konsernet har som målsetting et sykefravær under 4 prosent. Sykefraværet i KLP Banken var 4,8 (4,3) prosent i 2018, hvorav langtidsfraværet var på 3,2 (2,6) prosent og korttidsfraværet på 1,6 (1,7) prosent. Fraværet følges opp av ledere og HR-avdelingen samt av bankens styre ved økt fravær over tid. Det har heller ikke i 2018 vært arbeidsrelaterte skader eller ulykker.

Som en del av KLP konsernet følger KLP Banken AS konsernets retningslinjer for likestilling og mangfold, der mål, virkemidler og aktiviteter tar hensyn til de diskrimineringsgrunnlag lovverket beskriver. Egne mål for likestilling og mangfold er vedtatt i sentralt arbeidsutvalg. Ved rekruttering

uttrykkes som standard at kontakt ønskes med alle kvalifiserte jobbsøkere uansett alder, kjønn, funksjonsevne, politisk ståsted, seksuell orientering eller etnisk bakgrunn.

KLP Bankens styre anerkjenner den aktivitets- og redegjørelsesplikt som følger av den sammenslåtte likestillings- og diskrimineringsloven. Aktivt arbeid for mangfold, likestilling, likelønn og redusert sykefravær skal inngå som en del av virksomhetens samfunnsansvar.

KLP Banken AS følger også KLP-konsernets etiske retningslinjer og retningslinjene for varsling.

Av KLP Banken-konsernets ansatte er 51 (55) prosent kvinner. Det tilstrebes balanse mellom kvinner og menn på alle stillingsnivåer. Andelen kvinner i ledende stillinger var 50 (50) prosent. Ved utgangen av 2018 består styret i KLP Banken AS av tre kvinner og fire menn, hvorav en kvinne og en mann er valgt blant de ansatte.

YTRE MILJØ

KLP og KLP Banken har i lang tid bidratt til bærekraftig utvikling av samfunnet gjennom lånefinansiering av prosjekter over hele Norge, som veier, skoler, barnehager, svømmehaller, idrettsanlegg, omsorgsboliger, kulturhus og mange andre samfunnsnyttige prosjekter. KLP jobber for at utlånsvirksomheten skal påvirke mennesker, miljø og samfunnet rundt oss på en positiv måte. Utlån til norske kommuner benyttes til formål som bidrar til å redusere nasjonale klimagassutslipp, og som kommer samfunnet som helhet til gode. Over tre fjerdedeler av KLPs eiere har lån i KLP eller i banken. KLP Banken AS som kontorbedrift er miljøsertifisert.

SAMFUNNSANSVAR

KLP konsernet, inkludert selskapene i KLP Banken Konsern AS, skal bidra til bærekraftige investeringer og ansvarlig forretningsdrift. Dette virkeliggjøres ved handlinger knyttet opp til konsernets forretning. KLP har signert FNs Global Compact, og er med det forpliktet til å

arbeide for menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon. KLP jobber med problemstillinger knyttet til blant annet klima, korrupsjon, menneskerettigheter, arbeidsrettigheter og skatt. KLP Banken bidrar i dette arbeidet med finansiering av samfunnsnyttige investeringer i offentlig og privat sektor, eksempelvis energisparetiltak gjennom grønne boliglån. Ansvarlig forretningspraksis er nøkkelen til bærekraftig utvikling. Målet er å gjøre en forskjell.

Samfunnsansvar inkluderes også i styrings-dokumenter gjennom blant annet retningslinjer for etikk, miljø og ansvarlige investeringer. Utdypende beskrivelse av mål, tiltak og resultater er tilgjengelig på KLPs websider (klp.no/om-klp/samfunnsansvar).

FRAMTIDSUTSIKTER

En stor del av Norges befolkning inngår i KLP Bankens målgruppe, og mulighetene til å videreutvikle KLP Bankens posisjon i dette segmentet vurderes som gode.

Ny teknologi og nye aktører fra andre bransjer utfordrer banknæringen. KLP Banken har som mål å utnytte utprøvd teknologi for å kunne tilby relevante, kundevennlige og effektive tjenester til

kundene. Dette innebærer behov for omfattende IT-investeringer også i årene fremover, men vil være en vesentlig forutsetning for at KLP Bankens ambisjoner om vekst og lønnsomhet kan oppnås.

KLP Banken vil også framover søke å utvikle lønnsomme bankprodukter og samtidig opprettholde fokuset på at medlemmene skal ha gode og forutsigbare betingelser.

Prisutviklingen på boliger har vist en utflating de siste årene og det er en viss usikkerhet for utviklingen videre. Gjeldsbelastningen i husholdningene bekymrer, og veksten i forbruksgjeld gir spesielt grunn til det da noen grupper er sårbare for økt rentenivå og arbeidsledighet. Utviklingen innen arbeidsledighet og økonomisk vekst har derimot vært relativt positiv. Betjeningsevnen for boliglån i de viktigste kundegruppene for KLP Banken, som i hovedsak er offentlig ansatte, antas å være tilfredsstillende også fremover og det vil bidra til at mislighold og tap begrenses. KLP Banken vil videreføre konservative rutiner for kredittinnvilgning for å opprettholde lav risiko i bankens utlånsporteføljer.

Kommunene har gjennom flere år utviklet et godt og omfattende tjenestetil-

bud til befolkningen. Kombinert med økt levealder, inntekts- og befolkningsvekst gir det grunn til å forvente et vedvarende høyt investeringsnivå i offentlig sektor. Etterspørselen etter lån fra kommuner og fra prosjekter som utvikler landets infrastruktur og miljøltiltak i kommunal regi antas derfor å forbli høy i årene fremover.

KLP Kommunekreditt AS er landets eneste kredittforetak som utsteder obligasjoner med sikkerhet i en utlånsmasse bestående av lån til offentlig sektor. Kundeundersøkelser viser at låntakerne ønsker konkurranse om kredittgivning til kommuner. Tilstedeværelsen av bankens datterselskap KLP Kommunekreditt AS, sammen med KLP i markedet for offentlige utlån, bidrar til konkurranse og derved til at offentlig sektor får tilgang til langsiktig finansiering til gunstige betingelser.

KLP Banken AS har god soliditet og en egenkapitalsituasjon som tilfredsstillende stadig strengere regulatoriske krav. Kombinert med lav kredittrisiko i utlånsvirksomheten er det et godt utgangspunkt for å oppnå tilgang til best mulig finansiering i kapitalmarkedene. KLP Banken AS er derfor godt rustet for videre utvikling og vekst.

Oslo, 13. mars 2019
Styret i KLP Banken AS

SVERRE THORNES
Leder

AAGE E. SCHAANNING
Nestleder

AINA SLETTEDAL EIDE

INGRID AUNE

KJELL FOSSE

CHRISTIN KLEPPE
Valgt blant de ansatte

ESPEN TRANDUM
Valgt blant de ansatte

LEIF MAGNE ANDERSEN
Administrerende direktør

Resultatregnskap

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018	NOTE		NOTE	01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
261 271	271 772		Renteinntekter og lignende inntekter, amortisert kost		757 820	742 594
43 101	26 031		Renteinntekter og lignende inntekter, virkelig verdi		182 646	209 299
304 372	297 804	10	Sum renteinntekter	10	940 466	951 893
-165 300	-157 291		Rentekostnader og lignende kostnader, amortisert kost		-507 997	-488 568
-26 038	-12 147		Rentekostnader og lignende kostnader, virkelig verdi		-183 938	-221 705
-191 339	-169 438	10	Sum rentekostnader	10	-691 935	-710 273
113 033	128 365	10	Netto renteinntekter	10	248 531	241 619
13 452	18 488		Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		18 488	13 452
-2 273	-1 174		Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		-1 174	-2 273
11 179	17 314	11	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	11	17 314	11 179
95 000	0		Inntekter av eierinteresser i konsernselskap		0	0
57 028	58 041		Andre honorarinntekter		58 041	57 028
1 476	-102	5	Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	5	-13 524	-3 382
153 503	57 939		Sum andre driftsinntekter		44 518	53 646
-66 358	-72 026	30	Lønn og administrasjonskostnader	30	-72 026	-66 358
-6 423	-8 117	23,24	Avskrivninger	23,24	-8 117	-6 423
-77 094	-79 048	34	Andre driftskostnader	34	-139 953	-127 436
-3 152	-6 827	18	Tap på utlån, garantier m.v.	18	-6 838	-3 152
-153 028	-166 018		Sum driftskostnader		-226 935	-203 370
124 686	37 601		Driftsresultat før skatt		83 429	103 074
-7 490	-9 052	26	Skatt på ordinært resultat	26	-19 458	-25 081
117 196	28 549		Ordinært resultat		63 970	77 993

Resultatregnskap

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018	NOTE		NOTE	01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
-1 145	-2 326	27	Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	27	-2 326	-1 145
286	581	26	Skatt estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	26	581	286
-859	-1 744		Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultat		-1 744	-859
68	0		Verdiregulering finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		0	68
0	171		Endring av forventet tap bokført over utvidet resultat		0	0
-17	-43	26	Skatt på poster som kan bli omklassifisert til resultatet	26	0	-17
51	128		Poster som kan bli omklassifisert til resultat		0	51
-808	-1 616		Sum utvidet resultat		-1 744	-808
116 389	26 933		TOTALRESULTAT		62 226	77 185
OVERFØRINGER OG DISPONERINGER						
-116 389	-26 933		Disponert til annen egenkapital			
-116 389	-26 933		SUM OVERFØRINGER OG DISPONERINGER			
0,88 %	0,21 %		Årsresultat i % av forvaltningskapitalen		0,17 %	0,22 %
0,88 %	0,19 %		Totalresultat i % av forvaltningskapitalen		0,17 %	0,22 %

Balanse

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
31.12.2017	31.12.2018	NOTE		NOTE	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER						
45 140	60 238	6,37	Fordringer på sentralbanker	6,37	60 238	45 140
1 448 637	2 108 333	6,17,37	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	6,17,37	1 439 420	1 286 095
9 384 128	9 487 563	6,17	Utlån til og fordringer på kunder	6,17	33 474 004	30 762 782
1 317 592	999 748	6,8,16	Rentebærende verdipapirer	6,8,16	2 015 351	2 759 018
461	2 053	6,8	Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	6,8	2 053	461
3 547	21	6,7,8,19	Finansielle derivater	6,7,8,19	62 483	91 394
1 045 470	1 165 470	22	Eierinteresser i konsernselskaper		0	0
7 891	11 561	26	Utsatt skattefordel	26	8 667	7 392
742	667	23	Varige driftsmidler	23	667	742
27 153	25 299	24	Immaterielle eiendeler	24	25 299	27 153
4 678	6 947	31	Andre eiendeler	31	413	818
13 285 439	13 867 901		SUM EIENDELER		37 088 595	34 980 995
GJELD OG EGENKAPITAL						
GJELD						
1 477 098	1 014 583	6,20	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6,20	24 039 968	22 924 274
9 669 046	10 661 749	6,21	Innskudd fra kunder	6,21	10 661 749	9 669 046
11 860	6 552	6,7,8,19	Finansielle derivater	6,7,8,19	111 955	188 103
60 477	87 449	32	Annen gjeld	32	85 154	74 720
46 397	52 117	32	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	32	52 117	47 261
11 264 878	11 822 451		SUM GJELD		34 950 943	32 903 404

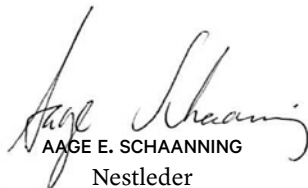
Balanse

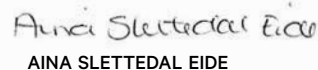
KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
31.12.2017	31.12.2018	NOTE		NOTE	31.12.2018	31.12.2017
EGENKAPITAL						
1 057 500	1 057 500		Aksjekapital		1 057 500	1 057 500
732 500	732 500		Overkurs		732 500	732 500
230 561	255 450		Annen egenkapital		347 652	287 591
2 020 561	2 045 450	25	SUM EGENKAPITAL	25	2 137 652	2 077 591
13 285 439	13 867 901		SUM GJELD OG EGENKAPITAL		37 088 595	34 980 995

Oslo, 13. mars 2019
Styret i KLP Banken AS

SVERRE THORNES
Leder

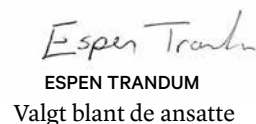

AAGE E. SCHAANNING
Nestleder

AINA SLETTEDAL EIDE

INGRID AUNE

KJELL FOSSE

CHRISTIN KLEPPE
Valgt blant de ansatte

ESPEN TRANDUM
Valgt blant de ansatte

LEIF MAGNE ANDERSEN
Administrerende direktør

Egenkapitaloppstilling

KLP BANKEN AS

2018 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2017	1 057 500	732 500	230 561	2 020 561
Endring av regnskapsprinsipper (IFRS9)	0	0	-2 725	-2 725
Skatteeffekt av endring av regnskapsprinsipp	0	0	681	681
Egenkapital 01.01.2018	1 057 500	732 500	228 517	2 018 517
Årsresultat	0	0	28 549	28 549
Utvidet resultat	0	0	-1 616	-1 616
Årets totalresultat	0	0	26 933	26 933
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	22 151	22 151
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-22 151	-22 151
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2018	1 057 500	732 500	255 450	2 045 450

2017 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2017	982 500	657 500	114 172	1 754 172
Årsresultat	0	0	117 197	117 197
Utvidet resultat	0	0	-808	-808
Årets totalresultat	0	0	116 389	116 389
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	18 973	18 973
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-18 973	-18 973
Innbetalt egenkapital i perioden	75 000	75 000	0	150 000
Sum transaksjoner med eierne	75 000	75 000	0	150 000
Egenkapital 31.12.2017	1 057 500	732 500	230 561	2 020 561

TUSEN KRONER	Antall aksjer	Pålydende	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Totalt
Egenkapital 1. januar 2018	7 500 000	0,141	1 057 500	732 500	228 517	2 018 517
Endringer i perioden 1. januar - 31. desember			0	0	26 933	26 933
Egenkapital 31. desember 2018	7 500 000	0,141	1 057 500	732 500	255 450	2 045 450

Det er en aksjeklasse. Alle aksjene er eid av KLP Bankholding AS.

Egenkapitaloppstilling

KLP BANKEN AS KONSERN

2018 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2017	1 057 500	732 500	287 591	2 077 591
Endring av regnskapsprinsipper (IFRS9)	0	0	-2 882	-2 882
Skatteeffekt av endring av regnskapsprinsipp	0	0	717	717
Egenkapital 01.01.2018	1 057 500	732 500	285 426	2 075 426
Årsresultat	0	0	63 970	63 970
Utvidet resultat	0	0	-1 744	-1 744
Årets totalresultat	0	0	62 226	62 226
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	78 891	78 891
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-78 891	-78 891
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2018	1 057 500	732 500	347 652	2 137 652

2017 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2017	982 500	657 500	210 406	1 850 406
Årsresultat	0	0	77 993	77 993
Utvidet resultat	0	0	-808	-808
Årets totalresultat	0	0	77 185	77 185
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	58 624	58 624
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-58 624	-58 624
Innbetalt egenkapital i perioden	75 000	75 000	0	150 000
Sum transaksjoner med eierne	75 000	75 000	0	150 000
Sum andre endringer	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2017	1 057 500	732 500	287 591	2 077 591

Kontantstrømoppstilling

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018	NOTE		NOTE	01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
OPERASJONELLE AKTIVITETER						
267 668	282 126		Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder		767 723	748 414
-130 191	-136 600		Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder		-136 600	-130 191
-4 507 001	-3 528 909		Utbetalinger ved utstedelse og kjøp av utlån til kunder		-9 521 930	-8 769 573
4 346 185	2 725 293		Innbetalinger knyttet til avdrag, innfrielse og salg av utlån til kunder		6 657 968	7 819 988
-9 547	0		Utbetaling ved kjøp av kredittkortportefølje		0	-9 547
979 913	992 291		Innbetalinger av kundeinnskudd bank		992 291	979 913
-85 092	-80 841		Netto inn-/utbetaling til drift		-140 189	-147 252
-60 901	-64 412		Utbetalinger til ansatte, pensjonsinretninger, arbeidsgiveravgift mv.		-64 412	-60 901
5 885	6 739		Innbetaling av renter på fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner		13 263	11 607
25 851	75 870		Andre netto inn-/utbetalinger		61 620	45 677
0	0		Betalt inntektsskatt		0	0
832 770	271 557		Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-1 370 266	488 135
INVESTERINGSAKTIVITETER						
-998 046	-1 297 384		Utbetalinger ved kjøp av verdipapirer		-2 667 949	-1 946 683
633 950	1 614 207		Innbetalinger ved salg av verdipapirer		3 403 183	1 906 778
14 389	13 981		Innbetalinger av renter fra verdipapirer		35 101	38 520
-4 279	-6 187		Utbetaling ved kjøp av driftsmidler		-6 187	-4 279
95 000	0		Innbetaling vedrørende aksjer i datterselskap		0	0
-120 000	-120 000		Utbetaling av kapital til datterselskaper		0	0
-378 986	204 617		Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		764 148	-5 664
FINANSIERINGSAKTIVITETER						
0	400 000	20	Opptak av verdipapirgjeld	20	6 500 000	4 074 000
-584 694	-617 000	20	Avdrag og innfrielse av verdipapirgjeld	20	1 548 000	-731 972
-280 000	-240 000	20	Utbetaling ved tilbakekjøp av verdipapirgjeld	20	-6 922 000	-3 805 000
-46 168	-24 354		Utbetaling av renter på verdipapirgjeld		-329 850	-383 886
-6 324	-7 380		Utbetaling avgitt konsernbidrag		-25 334	-19 541
150 000	0		Innbetaling av mottatt egenkapital		0	150 000
-767 186	-488 734		Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		770 816	-716 399
-313 402	-12 560		Netto kontantstrøm i perioden		164 698	-233 930
1 008 061	694 659		Likviditetsbeholdning ved inngangen av perioden		1 289 315	1 523 245
694 659	682 099	37	Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	37	1 454 013	1 289 315
-313 402	-12 560		Netto innbetaling/ utbetaling(-) i perioden		164 698	-233 930

Erklæring iht. verdipapirloven § 5-5

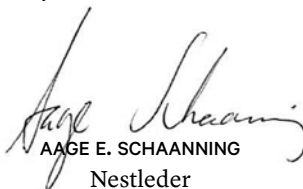
KLP BANKEN AS

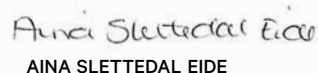
Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2018 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket og konsernet står overfor.

Oslo, 13. mars 2019
Styret i KLP Banken AS

SVERRE THORNES
Leder

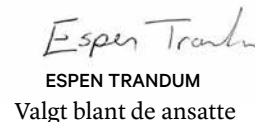

AAGE E. SCHAANNING
Nestleder

AINA SLETTEDAL EIDE

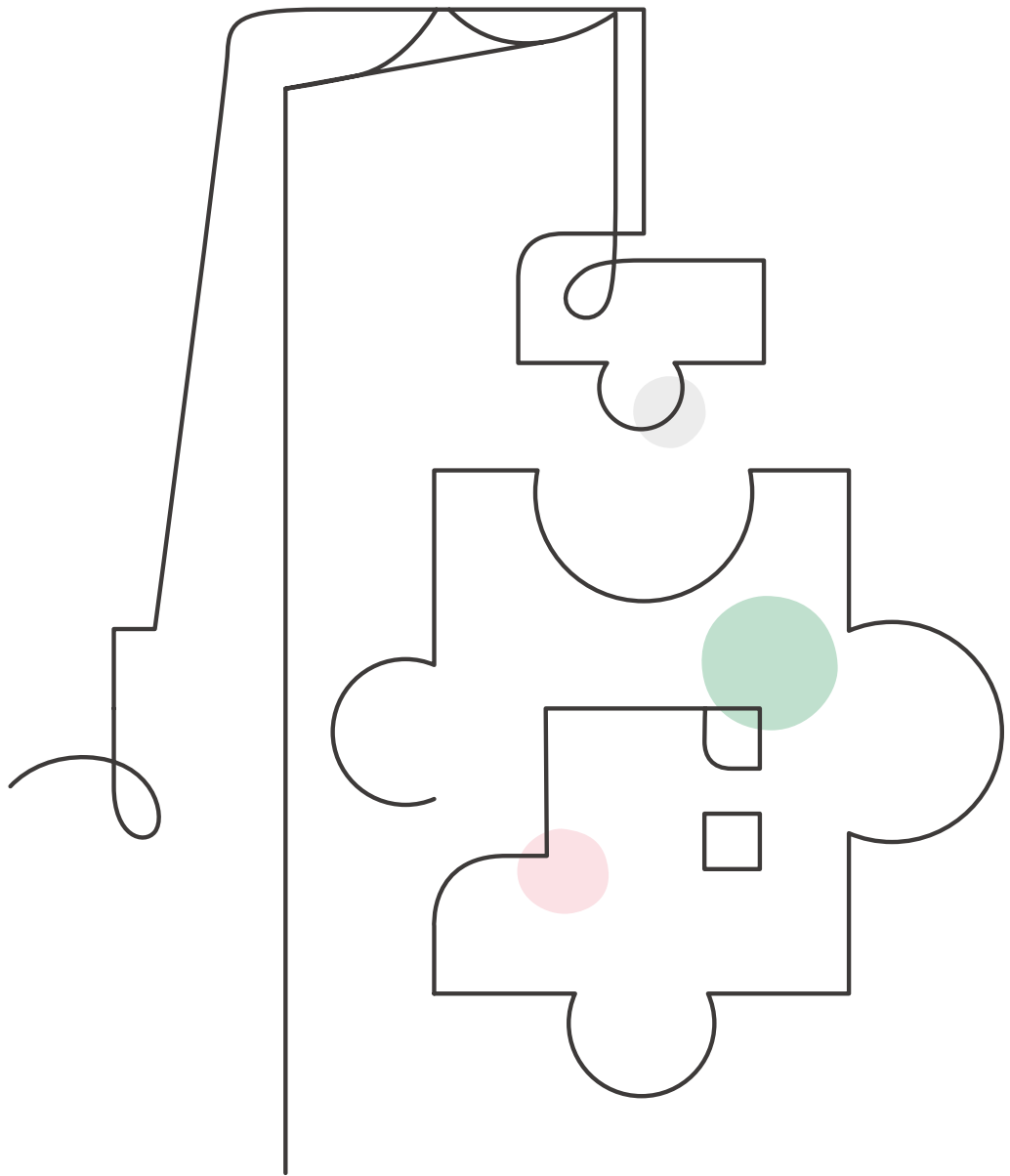

INGRID AUNE

KJELL FOSSE

CHRISTIN KLEPPE
Valgt blant de ansatte

ESPEN TRANDUM
Valgt blant de ansatte

LEIF MAGNE ANDERSEN
Administrerende direktør

Noter til regnskapet

KLP BANKEN AS

NOTE 1 Generell informasjon

KLP Banken AS ble stiftet 25. februar 2009. KLP Banken AS og dets datterselskaper yter eller erverver lån til norske kommuner og fylkeskommuner samt til selskaper med offentlig garanti. Utlånsvirksomheten er i hovedsak finansiert ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Konsernet tilbyr også standard bankprodukter til personkunder. KLP Banken AS er en internett-

bank uten filialer, og er registrert og hjemmehørende i Norge. Hovedkontoret har adresse Beddingen 8 i Trondheim. Foretaket har avdelingskontor i Oslo.

KLP Banken AS eier alle aksjene i KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Disse foretakene danner til

sammen KLP Banken AS konsern. Foretaket KLP Banken AS er et datterselskap av KLP Bankholding AS, som igjen er heleid av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP er et gjensidig forsikringsselskap.

Årsregnskapet er tilgjengelig på klp.no.

NOTE 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av selskapsregnskapet og konsernregnskapet til KLP Banken AS. Disse prinsippene er benyttet på samme måte for alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår.

2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet til KLP Banken AS og konsernet er utarbeidet i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomite, som fastsatt av EU. Lov om årsregnskap (regnskapsloven) og forskrift om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak (årsregnskapsforskriften) inneholder enkelte krav til tilleggsopplysninger som ikke kreves etter IFRS. Disse tilleggsopplysningene er innarbeidet i notene til regnskapet.

For å utarbeide regnskap etter IFRS, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke foretaket og konsernets

regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimater. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater av vesentlig betydning for foretaket/konsernet er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

2.1.1. Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

a) Nye og endrede standarder tatt i bruk av foretaket/konsernet i 2018:

IFRS 9 Finansielle instrumenter
For informasjon om den nye standarden og den effekten implementeringen har hatt på foretaket/konsernet henvises det til avsnitt 2.6.1.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter
Den nye standarden omhandler inntektsføring. Standarden fordrer en inndeling av kundekontrakten i

de enkelte plikter til ytelse. En plikt til ytelse kan være en vare eller tjeneste. Inntekter regnskapsføres når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. Overgang til IFRS 15 har ikke hatt vesentlig effekt på foretakets/konsernets regnskap som følge av at bokførte inntekter er regulert av andre standarder.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor foretaket/konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse.

• **IFRS 16 Leiekontrakter**
Fra og med 1. januar 2019 vil foretaket implementere regnskapsstandard IFRS 16. Standarden vil resultere i at flere leieavtaler enn tidligere blir balanseført, ettersom skillet mellom operasjonell og finansiell leasing er fjernet. Under denne standarden, er retten til å bruke en leid gjenstand en eiendel og forpliktelsen til å betale

leie en gjeld som skal balanseføres. Unntakene er kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi. Den regnskapsmessige behandlingen for utleiende vil ikke bli vesentlig endret. Foretaket har analysert alle leieavtaler for å sikre seg at de oppfyller kriteriene som leieavtaler i henhold til IFRS 16 og det er kun en husleieavtale på kontorbygg som faller inn under den nye standarden. Videre har foretaket/konsernet valgt modifisert retrospektiv tilnærming og tar hele effekten av overgangen mot åpningsbalansen 1. januar 2019.

Diskonteringsrenten som er brukt for å fastsette nåverdien av eiendeler og forpliktelser er beste estimat på den marginale lånerenten til foretaket/konsernet. Beregnet effekt av IFRS 16 på åpningsbalansen per 1. januar 2019 vil anslagsvis være en økning i eiendeler og forpliktelser med 5,1 millioner kroner.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på foretaket/konsernets regnskap.

2.2 KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

2.2.1 Datterforetak

Datterforetak er alle enheter (inkludert strukturerte enheter) som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabilitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterforetak konsolideres fra den dagen kontroll oppstår og utelates fra konsernregnskapet når kontroll opphører.

Konserninterne transaksjoner og mellomværende mellom konsernforetak er eliminert. Dersom konsernforetak avlegger regnskaper etter andre prinsipper enn konsernet, omarbeides disse for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper før de konsolideres.

2.3 OMREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

2.3.1 Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Regnskapet presenteres i norske kroner, som er den funksjonelle valutaen til morselskapet og presentasjonsvalutaen til konsernet.

2.3.2 Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Realisert valuta-gevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Valutagevinster og -tap presenteres netto på linjen "Netto gevinst-/ (tap) på finansielle instrumenter".

Valutavirkningen på ikke-pengeposter (eiendeler og gjeld) inngår som en del av vurderingen av virkelig verdi. Valutadifferanser knyttet til ikke-pengeposter, som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.4 VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler består i hovedsak av kontormaskiner og inventar som benyttes av foretaket/konsernet i dets virksomhet.

Varige driftsmidler er regnskapsført til anskaffelseskost inkludert kostnader som kan direkte henføres til anskaffelsen av driftsmidlet, med fradrag for avskrivninger. Påfølgende kostnader vedrørende driftsmidler aktiveres som en del av driftsmidlet dersom det er sannsynlig at påkostningen bidrar til fremtidige økonomiske fordeler for foretaket/konsernet, og kostnaden kan måles pålitelig. Reparasjon og vedlikehold resultatføres i den perioden utgiftene pådras.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, inkludert påkostninger avskrives til restverdi over forventet brukstid, som er:

Kontormaskiner	4 år
Inventar	4 år

Årlig vurderes driftsmidlenes utnyttbare levetid. Ved indikasjoner på verdifall utover restverdi, foretas det beregning av gjenvinnbart beløp. Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn restverdi foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

Gevinst og tap ved avgang består av salgspris fratrukket balanseført verdi på salgstidspunktet. Gevinst og tap ved avgang resultatføres.

2.5 IMMATERIELLE EIENDELER

Foretaket/konsernets immaterielle eiendeler består i hovedsak av aktiverte IT-systemer og merverdi ved oppkjøp av kredittkortportefølje.

Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader for systemet/programvaren, samt utgifter til å få systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT-systemer og programvare aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid. Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et aktivert IT-system er høyere enn gjenvinnbart beløp, foretas det test for verdifall. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

2.6 FINANSIELLE INSTRUMENTER

2.6.1 Endringer i regnskapsprinsipper

KLP Banken konsern har anvendt IFRS 9 og IFRS 7R, som gjelder for årsperioder som begynner 1. januar 2018 for første gang.

Som tillatt i overgangsbestemmelsene i IFRS 9 har KLP Banken AS og konsernet valgt å ikke omregne sammenlignings-tall. Derfor er sammenligningstall for 2017, rapportert i henhold til IAS 39, og således ikke sammenlignbar med informasjonen presentert for 2018. Forskjeller som oppstod ved overgangen til IFRS 9, er ført direkte mot annen egenkapital per 1. januar 2018.

2.6.1.1 Endringer i klassifisering og måling

Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler etter IFRS 9, bortsett fra egenkapitalinstrumenter og derivater, vurderes ut fra en kombinasjon av enhetens forretningsmodell for styring av eiendelene og instrumentets kontraktsmessige kontantstrømskarakteristikker.

Målekategoriene for finansielle eiendeler etter IAS 39 (virkelig verdi over resultat, tilgjengelig for salg, holdt til forfall og utlån og fordringer) er erstattet av:

- Gjeldsinstrumenter til amortisert kost
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi

over utvidet resultat, med gevinster eller tap resirkulert over resultatet ved fraregning.

- Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, uten resirkulering av gevinster eller tap ved fraregning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Regnskapsføring av finansielle forpliktelser er stort sett uendret, med unntak av at for forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi, skal endringer i virkelig verdi som skyldes egen kredittrisiko føres over andre inntekter og kostnader uten resirkulering. Dette gjelder med mindre behandlingen av endringene i forpliktelsens kredittrisiko vil forårsake eller forverre regnskapsmessig misforhold i resultatet.

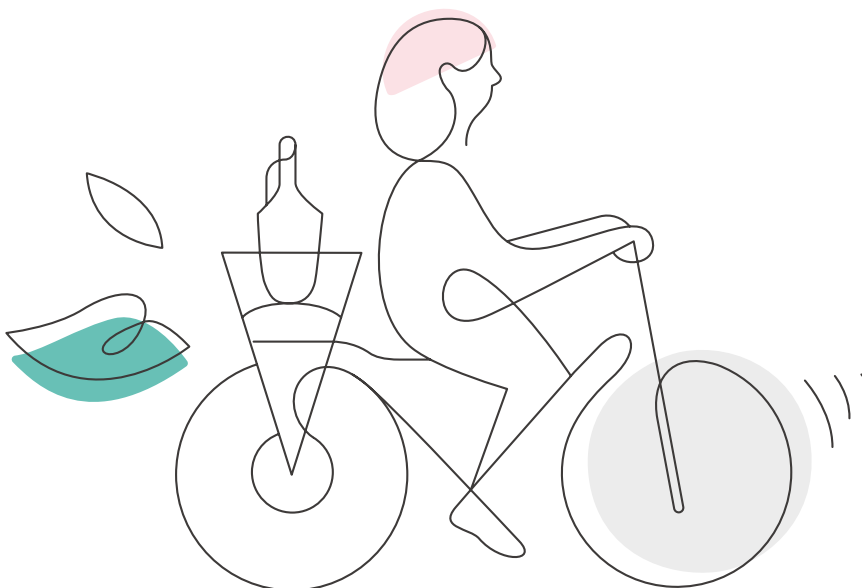
2.6.1.2 Endringer i nedskrivningsmodell

Tidligere regler (IAS 39) innebar at foretaket/konsernet avsatte til tap basert på en «incurred loss» modell, det vil si tapsavsetningene var betinget av at det forelå objektive bevis på at ett verdifall hadde inntruffet på balanse-dagen. Under de de nye reglene i IFRS 9 skal foretaket/konsernet avsette for forventet tap. De nye prinsippene gjelder for finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter, og som måles

til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer ført over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter og leasefordringer omfattet.

Måling av nedskrivning for forventet tap avhenger av om kredittrisiko har økt vesentlig siden førstegangs innregning. Ved førstegangs innregning, og når kreditrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs innregning, er nedskrivningene basert på 12 måneders forventet tap (trinn 1). Dersom kredittrisiko har økt vesentlig siden førstegangs innregning, men ikke objektivt bevis for verdifall, er nedskrivningene basert på forventet tap over levetid (trinn 2). De individuelle tapsavsetningene etter IAS 39 er ikke endret ved overgangen til IFRS 9 (trinn 3).

Opplysninger om effektene av overgangen til IFRS 9 er beskrevet i note 2.6.1.3 til 2.6.1.7 under. I note 2.6.2 Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper knyttet til finansielle instrumenter, fremkommer regnskapsprinsippene for finansielle instrumenter som er anvendt fra 1. januar 2018 (samt tidligere IAS 39 regnskapsprinsipper for finansielle instrumenter anvendt i sammenlignende periode).

2.6.1.3 Klassifisering og måling av finansielle instrumenter

Tabellene under viser målekategori og bokført verdi av finansielle instrumenter i henhold til IAS 39 og IFRS 9 ved overgangen.

KONSERN TUSEN KRONER	Klassifisering etter IAS 39	Balanseført beløp etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9	Balanseført beløp etter IFRS 9
Fordringer på sentralbanker	Utlån og fordringer	45 140	Amortisert kost	45 140
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Utlån og fordringer	1 286 096	Amortisert kost	1 286 096
Utlån til og fordringer på kunder	Utlån og fordringer	26 237 466	Amortisert kost	26 233 924
	Utlån og fordring (sikring)	4 525 316	Amortisert kost (sikring)	4 525 316
Rentebærende verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	2 759 018	Virkelig verdi over resultatet	2 759 018
Finansielle derivater (eiendeler)	Virkelig verdi over resultatet	91 394	Virkelig verdi over resultatet	91 394
Aksjer og andeler	Tilgjengelig for salg	461	Virkelig verdi over resultatet	461
Innskudd fra kunder	(Amortisert kost)	-9 669 046	Amortisert kost	-9 669 046
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	(Amortisert kost)	-20 798 792	Amortisert kost	-20 798 792
	Amortisert kost (sikring)	-2 125 483	Amortisert kost (sikring)	-2 125 483
Finansielle derivater (forpliktelse)	Virkelig verdi over resultatet	-188 103	Virkelig verdi over resultatet	-188 103
Ubenyttet kreditt, finansielle garanti kontrakter og lånetilsagn ¹	Amortisert kost	0	Amortisert kost	0

¹ Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn er betingede forpliktelser.

KLP BANKEN TUSEN KRONER	Klassifisering etter IAS 39	Balanseført beløp etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9	Balanseført beløp etter IFRS 9
Fordringer på sentralbanker	Utlån og fordringer	45 140	Amortisert kost	45 140
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Utlån og fordringer	673 121	Amortisert kost	673 121
Utlån til og fordringer på kunder	Utlån og fordringer	9 990 176	Virkelig verdi over utvidet resultat	9 986 793
	Utlån og fordring (sikring)	169 467	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	169 467
Rentebærende verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	1 317 592	Virkelig verdi over resultatet	1 317 592
Finansielle derivater (eiendeler)	Virkelig verdi over resultatet	3 547	Virkelig verdi over resultatet	3 547
Aksjer og andeler	Tilgjengelig for salg	461	Virkelig verdi over resultatet	461
Innskudd fra kunder	(Amortisert kost)	-9 669 046	Amortisert kost	-9 669 046
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	(Amortisert kost)	-1 272 655	Amortisert kost	-1 272 655
	Amortisert kost (sikring)	-204 442	Amortisert kost (sikring)	-204 442
Finansielle derivater (forpliktelse)	Virkelig verdi over resultatet	-11 860	Virkelig verdi over resultatet	-11 860
Ubenyttet kreditt, finansielle garanti kontrakter og lånetilsagn ¹	Amortisert kost	0	Amortisert kost	0

¹ Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn er betingede forpliktelser.

Foretaket/konsernet har vurdert klassifisering og måling av eiendeler og gjeld omfattet av den nye standarden. Utlån som ytes med tanke på videresalg til de heleide kredittforetakene KLP Boligkreditt AS og KLP Kommunekreditt AS vil ha forskjellig forretningsmodell i konsernregnskapet og selskapsregnskapet. I selskapsregnskapet vil disse utlånene både være anskaffet med

tanke på å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene og videresalg, og dermed måles til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat. I konsernregnskapet vil disse utlånene inngå i en forretningsmodell hvor hensikten er å eie utlånet i hele løpetiden for å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene og måles til amortisert kost. Utstedte utlån som ikke er

anskaffet med tanke på videresalg hverken i selskaps- eller konsernregnskapet, men kun med tanke på å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, måles til amortisert kost.

For klassifisering og måling av finansielle forpliktelser er det ingen vesentlige endringer for foretaket/konsernet.

2.6.1.4 Avstemming av bokførte verdier av finansielle eiendeler mellom IAS 39 og IFRS 9

KLP Banken konsern har gjennomført en vurdering av forretningsmodell for styring av finansielle eiendeler og en analyse av deres kontantstrømskarakteristikker. Se note 2.6.2 for mer detaljert informasjon om de nye klassifikasjonskravene til IFRS 9.

Følgende tabell avstemmer de balanseførte beløpene av finansielle eiendeler fra tidligere målekategori i henhold til IAS 39 til de nye målekategoriene ved overgang til IFRS 9 per 1. januar 2018:

NOTE	KONSERN	Tall i 1000 kroner	Balanseført beløp etter IAS 39 31. desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Balanseført beløp etter IFRS 9 1. januar 2018
FINANSIELLE EIENDELER						
AMORTISERT KOST						
	Fordringer på sentralbanker		45 140	0	0	45 140
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		1 286 096	0	0	1 286 096
	Utlån til og fordringer på kunder		26 237 466	0	-3 542	26 233 924
	Utlån til og fordringer på kunder (sikring)		4 525 316	0	0	4 525 316
	Sum effekt amortisert kost		32 094 018	0	-3 542	32 090 476
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET						
A	Rentebærende verdipapirer		2 759 018	0	0	2 759 018
	Finansielle derivater		91 394	0	0	91 394
B	Aksjer og andeler		461	0	0	461
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		2 850 873	0	0	2 850 873
	Sum finansielle eiendeler		34 944 891	0	-3 542	34 941 349
FINANSIELLE FORPLIKTELSE						
AMORTISERT KOST						
	Innskudd fra kunder		9 669 046	0	0	9 669 046
	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		20 798 792	0	0	20 798 792
	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (sikring)		2 125 483	0	0	2 125 483
	Sum effekt amortisert kost		32 593 321	0	0	32 593 321
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET						
	Finansielle derivater		188 103	0	0	188 103
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		188 103	0	0	188 103
	Sum finansielle forpliktelser		32 781 424	0	0	32 781 424

NOTE	KLP BANKEN FINANSIELLE EIENDELER	Tall i 1000 kroner	Balanseført beløp etter IAS 39 31. desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Balanseført beløp etter IFRS 9 1. januar 2018
AMORTISERT KOST						
	Fordringer på sentralbanker		45 140	0	0	45 140
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		673 121	0	0	673 121
C	Utlån til og fordringer på kunder		9 990 176	-9 990 176	0	0
	Utlån til og fordringer på kunder (sikring)		169 467	0	0	169 467
	Sum effekt amortisert kost		10 877 904	-9 990 176	0	887 728
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET						
A	Rentebærende verdipapirer		1 317 592	0	0	1 317 592
	Finansielle derivater		3 547	0	0	3 547
B	Aksjer og andeler		461	0	0	461
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		1 321 600	0	0	1 321 600
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER UTVIDET RESULTAT						
C	Utlån til og fordringer på kunder		0	9 990 176	-3 383	9 986 793
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		0	9 990 176	-3 383	9 986 793
	Sum finansielle eiendeler		12 199 504	0	-3 383	12 196 121
FINANSIELLE FORPLIKTELSE						
AMORTISERT KOST						
	Innskudd fra kunder		9 669 046	0	0	9 669 046
	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		1 272 655	0	0	1 272 655
	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (sikring)		204 442	0	0	204 442
	Sum effekt amortisert kost		11 146 143	0	0	11 146 143
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET						
	Finansielle derivater		11 860	0	0	11 860
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		11 860	0	0	11 860
	Sum finansielle forpliktelser		11 158 003	0	0	11 158 003

NOTE A

Rentebærende verdipapirer utgjør deler av bankens likviditetsreserve. Porteføljen styres og måles på virkelig verdi basis og skal etter IFRS 9 klassifiseres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

NOTE B

Tilgjengelig for salg-kategorien som ble benyttet under IAS 39 blir ikke videreført i IFRS 9. Egenkapitalinstrumentene blir ved overgang til ny standard klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

NOTE C

Utlån til og fordringer til kunder ble under IAS 39 målt til amortisert kost. Forretningsmodellen for disse utlånene i KLP Banken AS innebærer at de kan videreselges til de heleide datterselskapene KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Etter reglene i IFRS 9 skal dermed disse utlånene klassifiseres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

2.6.15 Avstemming av tapsavsetninger mellom IAS 39 og IFRS 9

Følgende tabell viser en avstemming mellom tapsavsetningene målt i henhold til IAS 39 «incurred loss» modell mot IFRS 9 sin forventet tapsmodell 1. januar 2018 for foretaket/ konsernet.

KONSERN ENDRING TAPSAVSETNINGER	Tall i MNOK	Tapsavsetning etter IAS 39 31.desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Tapsavsetning etter IFRS 9 1. januar 2018
Utlån og fordringer under IAS 39 til amortisert kost under IFRS 9		3	0	1	4
Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn		0	0	2	2
Sum endring tapsavsetninger		3	0	3	6

KLP BANKEN ENDRING TAPSAVSETNINGER	Tall i MNOK	Tapsavsetning etter IAS 39 31.desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Tapsavsetning etter IFRS 9 1. januar 2018
Utlån og fordringer under IAS 39 til amortisert kost		3	-10	0	-7
Utlån og fordring til virkelig verdi over utvidet resultat under IFRS 9		0	10	1	11
Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn		0	0	2	2
Sum endring tapsavsetninger		3	0	3	6

2.6.16 Fordeling av tapsavsetninger pr. trinn (1. januar 2018)

Tabellen under viser tapsavsetningene (etter skatt) fordelt på de ulike trinnene ved overgangen til IFRS 9:

ENDRING TAPSAVSETNINGER	Tall i MNOK	Tapsavsetning etter IAS 39 31.desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Tapsavsetning etter IFRS 9 1. januar 2018
Utlån og fordringer under IAS 39 til amortisert kost under IFRS 9		3	0	1	4
Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn		0	0	2	2
Sum endring tapsavsetninger		3	0	3	6

SPESIFIKASJON TAPSAVSETNINGER	Tall i MNOK	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Tapsavsetning etter IFRS 9 1. januar 2018
Utlån og fordringer under IAS 39 til amortisert kost under IFRS 9		1	0	3	4
Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn		2	0	0	2
Sum tapsavsetninger		3	0	3	6

2.6.1.7 Effekt av overgangen til IFRS 9 på egenkapital

For KLP Banken AS er implementeringseffekten som er ført mot foretakets egenkapital på 2,0 millioner kroner. Dette skyldes ulik verdsettelse av utlån og fordringer på kunder, som under IAS 39 var verdsatt til amortisert kost, mens etter IFRS verdsettes til virkelig verdi. For KLP Banken konsern er implementeringseffekten som er ført mot konsernets egenkapital på 2,2 millioner kroner.

2.6.2 Sammendrag av viktige regnskapsprinsipper knyttet til finansielle instrumenter

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene knyttet til finansielle instrumenter som er benyttet fra 1. januar 2018 og i perioden før 1. januar 2018.

2.6.2.1 Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på det tidspunkt KLP Banken konsern blir part i instrumentets kontraktmessige betingelser. Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt over-

ført og KLP Banken konsern i hovedsak har overført risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktmessige betingelsene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

2.6.2.2 Klassifisering og etterfølgende måling

Finansielle eiendeler – prinsipp gjeldene fra 1. januar 2018.

Finansielle eiendeler blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende målekategorier:

- Amortisert kost
- Virkelig verdi over resultatet
- Virkelig verdi over utvidet resultat

En finansielle eiendel måles til amortisert kost hvis begge følgende kriterier er oppfylt og den finansielle eiendelen ikke er utpekt til virkelig verdi over resultatet («virkelig verdi opsjonen»):

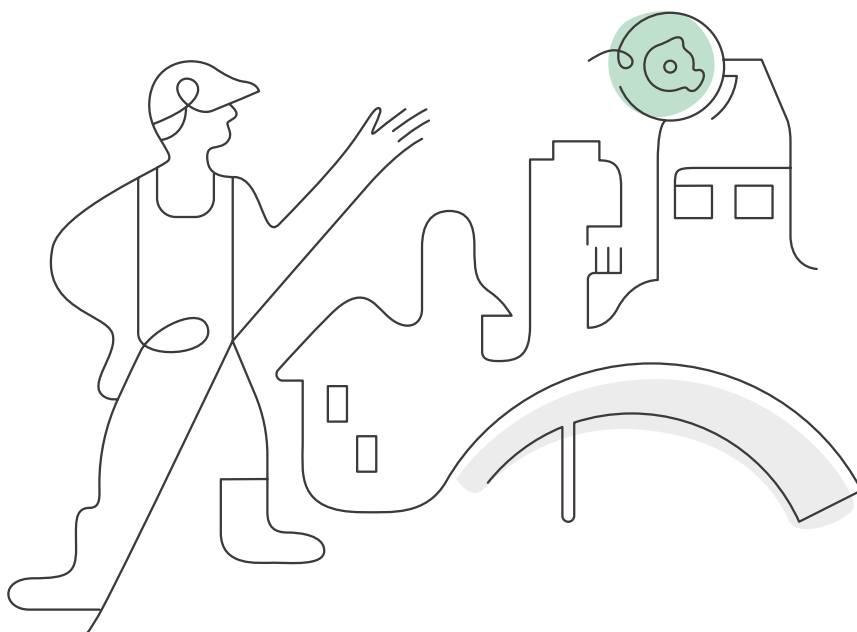
- Den finansielle eiendelen innehas i en forretningsmodell hvis formål er å holde finansielle eiendeler for å motta kontraksregulerte kontantstrømmer («forretningsmodell kriteriet»), og
- Kontraktvilkårene for den finansielle eiendelen fører på bestemte tidspunkter til kontantstrømmer som

utelukkende er betaling av avdrag og renter på utestående hovedstol («kontantstrømkriteriet»).

Forretningsmodellkriteriet

Foretaket/ konsernet vurderer målet med en forretningsmodell der en eiendel holdes på porteføljenivå, fordi dette best reflekterer måten virksomheten styres på, og informasjon er gitt til ledelsen. Informasjonen som vurderes inkluderer:

- Uttalte retningslinjer og mål for porteføljen og driften av disse retningslinjene i praksis. Spesielt om ledelsens strategi og målsetning er å holde eiendelen for å inndrive kontraktmessige kontantstrømmer, opprettholde en bestemt renteprofil, matching av durasjon mellom finansielle eiendeler og tilsvarende finansielle forpliktelser som benyttes for å finansiere disse eiendelene eller realisere kontantstrømmer gjennom salg av eiendelene;
- Hvordan porteføljens avkastning vurderes og rapporteres til ledelsen;
- Risikoene som påvirker forretningsmodellens ytelse (og de finansielle eiendelene som holdes innenfor denne forretningsmodellen) og hvordan disse risikoene styres;

- Hvordan lederne kompenseres - f.eks. om kompensasjon er basert på virkelig verdi av de forvaltede eiendelene eller de kontraktmessige kontantstrømmene samlet og
- Frekvens, volum og tidspunkt for salg i tidligere perioder, årsakene til slik salg og forventninger til fremtidig salgsaktivitet. Informasjonen om salgsaktivitet vurderes imidlertid ikke isolert, men som en del av en samlet vurdering av hvordan foretakets uttalte mål for styring av de finansielle eiendelene oppnås og hvordan kontantstrømmer realiseres.

Utlån som ytes med tanke på videresalg til de heleide kredittforetakene KLP Boligkreditt AS og KLP Kommune-kreditt AS vil ha forskjellig forretningsmodell i konsernregnskapet og selskapsregnskapet. I selskapsregnskapet vil disse utlånene både være anskaffet med tanke på å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene og videresalg, og dermed måles til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat. I konsernregnskapet vil disse utlånene inngå i en forretningsmodell hvor hensikten er å eie utlånet i hele løpetiden for å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene og måles til amortisert kost.

Vurdering av forretningsmodell er basert på rimelige forventede scenarier uten hensyn til "worst case" eller "stress case" scenarier. Dersom kontantstrømmer etter førstegangs innregning realiseres på en måte som er forskjellig fra foretakets/konsernets opprinnelige forventninger, endres ikke klassifiseringen av de resterende finansielle eiendelene i den aktuelle forretningsmodellen, men en inkorporerer slik informasjon ved vurdering av nye utstedte eller nyan-skaffede finansielle eiendeler fremover.

Kontantstrømskriteriet

I denne vurderingen defineres hovedstol som virkelig verdi av den finansielle eiendelen ved første gangs innregning. "Rente" er definert som vederlag for tidsverdien av penger og for kreditt-

risiko knyttet til utestående hovedstol i en bestemt tidsperiode og for andre grunnleggende utlånsrisikoer og kostnader (f.eks. Likviditetsrisiko og administrasjonskostnader), samt fortjenestemargin.

Ved vurderingen av om kontraktmessige pengestrømmer utelukkende er utbetaling av avdrag og renter på utestående hovedstol, vurderer KLP Banken og konsernet kontraktsbetingelsene i instrumentet. Dette inkluderer å vurdere om den finansielle eiendelen inneholder en kontraktsklausul som kan endre tidspunktet eller størrelsen av kontraktmessige kontantstrømmer slik at den ikke vil oppfylle denne betingelsen. Ved vurderingen vurderer foretaket/konsernet:

- Betingede hendelser som ville endre beløp og tidspunkt for kontantstrømmer;
- Innflytelse funksjoner;
- Forskuddsbetaling og utvidelsesvilkår
- Vilkår som begrenser foretakets krav på kontantstrømmer fra spesifiserte eiendeler (f.eks. «nonrecourse asset arrangements»)
- Vilkår som endrer vurdering av tidsverdien av penger - f.eks. periodisk tilbakestilling av renter.

Foretaket/konsernet har vurdert alle sine instrumenter som måles til amortisert kost i forhold til reglene ovenfor og mener instrumentene tilfredsstillende kriteriene. Banken har seniorlån på balansen som til en viss grad eksponerer banken for risikoen for verdifall på boligene stilt som sikkerhet. Banken har vurdert at disse lånene ikke overfører signifikant forsikringsrisiko fra låntaker til banken da det ikke er rimelige scenarier som medfører avkortning av lånebeløpet. Lånere er derfor vurdert å være innenfor IFRS 9 sitt virkeområde i sin helhet. Disse lånene er vurdert å tilfredsstillende kontantstrømskriteriet da de etter bankens oppfatning aldri vil medføre mer enn en helt uvesentlig avkortning av lånebeløpene.

Alle andre finansielle eiendeler måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, dette innebærer:

- Eiendeler med kontraktmessige kontantstrømmer som ikke oppfylles kontantstrømkriteriet; eller / og
- Eiendeler som holdes i en annen forretningsmodell enn holdt for å inndrive kontraktmessige kontantstrømmer; eller
- Eiendeler utpekt til virkelig verdi over resultatet («virkelig verdi opsjonen»).

Foretaket/konsernet kan utpeke et gjeldsinstrument som oppfyller kriteriene for å måles til amortisert kost til virkelig verdi over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer inkonsistens i måling («accounting mismatch»). Denne opsjonen er også gjeldene under IAS 39.

Nedskrivingsmodell

Nedskrivingsmodell for tap på utlån og fordringer bygger på forventede kreditt tap. Nedskrivingsmodellen definerer mislighold som "en betaling som er mer enn 90 dager over forfall, eller en konto som er sammenhengende overtrukket i minimum 90 dager (minimumsbeløp 500 kr)". Hvordan nedskrivningstapet skal måles, fastsettes for hvert enkelt stadium og modellen benytter effektiv rente-metoden. En forenklet tilnærming er tillatt for finansielle eiendeler som ikke har en vesentlig finansieringskomponent (f.eks kundefordringer). Ved førstegangs innregning, og i tilfeller hvor kreditttrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs innregning, skal det avsettes for kreditttap som ventes å oppstå de neste 12 måneder (trinn 1). Hvis kreditttrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kreditttap over eiendelens forventede levetid (trinn 2). Dersom det inntreffer en tapshendelse, foretas det nedskrivning som tilsvare forventet tap på engasjementet over hele levetiden (trinn 3).

I banken/konsernet er vurderingen av hva som anses å være en vesentlig endring i kredittrisiko for boliglån basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer og "backstops".

For produkter hvor banken/konsernet ikke har utviklet egne PD- og LGD-modeller (Loss Given Default) benyttes forenklet tapsgradmetode. Her vil endring i risikoklasse på minst én karakterer fra første gangs innregning til rapporteringstidspunktet anses som en vesentlig økning i kredittrisiko. Dette gjelder for produktene seniorlån og kredittkort innen personmarkedet.

I konsernet benyttes også forenklet tapsgradmetode for offentlig utlån. For balansepostene fordring på sentralbanker og utlån og fordringer på kredittinstitusjoner har banken/konsernet benyttet seg av unntaket for lav kredittrisiko. Disse balansepostene har en rating som oppfyller standardens presumpsjon om lav kredittrisiko på balansedagen og banken/konsernet har vurdert at dette sammenholdt med LGD og lav eksponering til å gi uvesentlige tapsavsetninger. Banken/konsernet har følgelig ikke foretatt tapsavsetninger knyttet til disse balansepostene.

For mer informasjon om tap på utlån henvises det til note 18.

Finansielle derivater og sikring

IFRS 9 tillater å følge en videreføring av sikringsbokføringsreglene etter IAS 39, noe banken/konsernet har valgt. Finansielle derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunktet kontrakten inngås. Ved etterfølgende måling regnskapsføres derivatene til virkelig verdi, og presenteres som en eiendel dersom verdien er positiv og som en forpliktelse dersom verdien er negativ. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et regnskapsmessig sikringsinstrument, og i hvilken type regnskapsmessig sikring derivatet inngår.

For derivater som ikke inngår i regnskapsmessig sikringsforhold, resultatføres gevinster og tap løpende som netto verdiendring derivater og valuta. I regnskapet inngår dette i linjen "Netto gevinst/ (tap) på finansielle instrumenter". Disse inngår i kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

For derivater som inngår i regnskapsmessig sikringsforhold, resultatføres gevinster og tap som netto verdiendring sertifikater, obligasjoner og andre verdipapirer, og som presenteres i regnskapet under linjen "Netto gevinst/ (tap) på finansielle instrumenter".

Derivatene som er sikringsinstrumenter benyttes for sikring av renterisiko på fastrente innlån og fastrente utlån. I sin sikringsaktivitet sikrer konsernet seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Foretaket/konsernet benytter reglene om virkelig verdisikring, slik at sikringsobjektets (eiendel eller gjeld) bokførte verdi korrigeres med verdiutvikling i den sikrede risiko. Verdiendringen regnskapsføres over resultatregnskapet. Ved inngåelse av sikringsforholdet dokumenteres sammenhengen mellom sikringsinstrumentet og sikringsobjektet i tillegg til formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Sikrings-effektiviteten måles regelmessig for å kontrollere at sikringen er effektiv.

Dersom sikringen ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, vil regnskapsført effekt av sikringen for sikringsobjekter som føres til amortisert kost, amortiseres over perioden frem til sikringsinstrumentets forfall.

Finansielle eiendeler – prinsipp gjeldende før 1. januar 2018

Finansielle eiendeler blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.
- Utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet:

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt (utpekt) regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. I den første kategorien inngår KLP Bankens finansielle derivater med mindre de er en del av en sikring. Den andre kategorien omfatter finansielle eiendeler som er utpekt til virkelig verdi over resultatet («virkelig verdi opsjonen»).

Utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost:

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler som ikke er derivater og som har faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked. Kategorien omfatter utlån og fordringer samt obligasjoner som ikke er definert som eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Nedskrivingsmodell for eiendeler som vurderes til amortisert kost:

Dersom det foreligger objektive bevis for verdiforringelse skal det foretas nedskrivning. Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente).

Tapsvurdering og tapsnedskrivning foretas kvartalsvis på individuelle utlån, hvor det foreligger objektive bevis for verdifall. Utlån vurderes også gruppe-

vis. Dersom det foreligger objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall skal det foretas en nedskrivning. Nedskrivningen reverseres dersom det etter nedskrivningstidspunktet inntreffer hendelser som reduserer tapet.

Finansielle forpliktelser

Etter både IAS 39 og IFRS 9 blir finansielle forpliktelser klassifisert som senere målt til amortisert kost, bortsett fra:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet: Denne klassifi-

seringen gjelder derivater og finansielle forpliktelser utpekt som sådan ved første innregning. Foretaket har utpekt visse forpliktelser som virkelig verdi over resultatet, fordi det reduserer eller eliminerer inkonsistens i måling («accounting mismatch»)

- Finansielle garantier og lånetilsagn
- Andre finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost:
- Kategorien omfatter innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner uten

rentebinding og andre finansielle forpliktelser, som ikke er bestemt som forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Presentasjon, klassifisering og måling i balanse og resultatregnskap

Tabellene under viser og sammenligner presentasjon, klassifisering og etterfølgende måling per balansepost etter IAS 39 (før 1 januar 2018) og etter IFRS 9 (etter 1 januar 2018):

KONSERN FINANSIELLE INSTRUMENTER	Klassifisering etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9
Fordringer på sentralbanker	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kunder	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
	Amortisert kost (sikring)	Amortisert kost (sikring)
Rentebærende verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	Virkelig verdi over resultatet
Finansielle derivater (eiendeler)	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet
Aksjer og andeler	Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi over resultatet
Innskudd fra kunder	Amortisert kost	Amortisert kost
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Amortisert kost	Amortisert kost
	Amortisert kost (sikring)	Amortisert kost (sikring)
Finansielle derivater (forpliktelse)	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet

Som det fremgår av tabellen, er det ingen vesentlige endringer i presentasjon, klassifisering og måling av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser for konsernet.

BANKEN AS FINANSIELLE INSTRUMENTER	Klassifisering etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9
Fordringer på sentralbanker	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kunder	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Virkelig verdi over utvidet resultat
	Amortisert kost (sikring)	Amortisert kost (sikring)
Rentebærende verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	Virkelig verdi over resultatet
Finansielle derivater (eiendeler)	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet
Aksjer og andeler	Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi over resultatet
Innskudd fra kunder	Amortisert kost	Amortisert kost
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Amortisert kost	Amortisert kost
	Amortisert kost (sikring)	Amortisert kost (sikring)
Finansielle derivater (forpliktelse)	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet

For foretaket er det endring i klassifisering og etterfølgende måling for utlån til og fordringer på kundene. Under IAS 39 ble dette målt til amortisert kost, mens etter IFRS 9 er denne kategorien målt til virkelig verdi med verdiendring under resultatet.

2.6.2.3 Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser presenteres netto i balansen når det er en ubetinget motregningsrett som kan håndheves juridisk og en har til hensikt å gjøre opp netto, eller realisere eiendelen og forpliktelser samtidig. Dette gjelder både for perioder før og etter 1. januar 2018.

2.6.2.4 Modifikasjon

Når de kontraksregulerte kontantstrømmene fra en finansiell eiendel blir reforhandlet eller på annen måte endret, og reforhandlingen eller endringen ikke fører til fraregning av den finansielle eiendelen, beregnes den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi på nytt og det innregnes en endringsgevinst eller et endringstap i resultatet. Den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi beregnes på nytt som nåverdien av de reforhandlede eller endrede kontraksregulerte kontantstrømmene, diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eventuelle påløpte kostnader eller honorarer justerer den endrede finansielle eiendelens balanseførte verdi og nedskrives over den endrede finansielle eiendelens gjenværende levetid.

2.7 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Kontanter og kontantekvivalenter er definert som fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid. Beløpet inkluderer ikke fordringer på kredittinstitusjoner som er knyttet til kjøp og salg av verdipapirer i forvaltningen av verdipapirporteføljene. Kontantstrømoppstilling er satt opp etter den direkte metoden.

2.8 EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAPER

Investering i konsernselskapet er investeringer til varig eie eller bruk og er vurdert til anskaffelseskost. Ved bruk av kostmetoden skal det foretas nedskrivning til virkelig nåverdi dersom et verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående, og det må anses å være nødvendig etter god regnskapsskikk.

2.9 FINANSIELL GJELD

Foretakets/konsernets finansielle gjeld består av gjeld til kredittinstitusjoner, utstedte obligasjoner med fortrinnsrett og innskudd fra kunder.

2.9.1 Gjeld til kredittinstitusjoner

Gjeld til kredittinstitusjoner balanseføres til markedsverdi ved anskaffelse. Ved påfølgende måling regnskapsføres som hovedregel gjelden til amortisert kost etter den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår i amortiseringen i linjen "Rentekostnader og lignende kostnader, amortisert kost" i resultatregnskapet.

2.9.2 Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett

Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett regnskapsføres første gang til virkelig verdi ved opptak justert for oppkjøpskostnader, det vil si pålydende justert for eventuell over-/underkurs ved utstedelse. Ved etterfølgende måling er obligasjonene vurdert til amortisert kost etter den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår i linjen "Rentekostnader og lignende kostnader, amortisert kost" i resultatregnskapet. For obligasjoner med fast rente benyttes reglene om virkelig verdisikring i den grad de er sikret mot endring i rentenivået.

2.9.3 Gjeld til og innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder bokføres til virkelig verdi i balansen når innskuddet blir registrert som overført til kundens konto. I etterfølgende perioder regn-

skapsføres gjeld til og innskudd fra kunder med flytende rente til amortisert kost etter den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår i linjen "Rentekostnader og lignende kostnader, amortisert kost" i resultatregnskapet.

2.10 EGENKAPITAL

Egenkapitalen i konsernet består av innskutt egenkapital og opptjent egenkapital.

2.10.1 Innskutt egenkapital

Innskutt egenkapital består av aksjekapital, overkurs og annen innskutt egenkapital.

2.10.2 Opptjent egenkapital

Opptjente egenkapital består av annen egenkapital. Alminnelige selskapsrettslige regler gjelder for eventuell fordeling eller bruk av opptjent egenkapital.

2.11 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for eventuelle rabatter. Konsernminternt salg elimineres i konsernregnskapet.

2.11.1 Inntekter fra tjenester

Honorar for utlånsforvaltning inntektsføres i henhold til utført forvaltning for perioden frem til balansedagen. Øvrige tjenester inntektsføres lineært over kontraksperioden.

2.11.2 Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost og virkelig verdi over utvidet resultat, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetode. Etableringsgebyr ved utlån inngår i amortiseringen, og inntektsføres over lånets løpetid. Dette gjelder med unntak for:

- Kjøpte eller kredittforringede finansielle eiendeler. For disse eiendelene skal foretaket/konsernet anvende den kredittjusterte effektive renten

på den finansielle eiendelens amortiserte kost fra førstegangs innregningen

- Finansielle eiendeler som ikke er kjøpte eller opprettede kredittforringende finansielle eiendeler, men som senere er blitt det. Her anvendes den effektive renten på den finansielle eiendelens amortiserte kost i etterfølgende rapporteringsperioder

For rentebærende finansielle investeringer og derivater som måles til virkelig verdi over resultatet, klassifiseres renteinntekten som "Renteinntekter og lignende inntekter, virkelig verdi", mens øvrige verdiendringer klassifiseres som "Netto gevinst eller tap på finansielle instrumenter".

2.12 SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra skatt som gjelder poster som er ført i "utvidet resultat". Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det kan sannsynliggjøres at foretaket/konsernet i fremtiden vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen.

Foretaket er en del av et finanskonsern og et skattekonsern. Eventuelle skatte-

messige overskudd kan, med unntak for de begrensninger som er gjort gjeldende gjennom finansieringsvirksomhetsloven, avgis i sin helhet til morforetak og datterforetak som konsernbidrag med skattemessig effekt.

Foretaket/konsernet er omfattet av reglene om finansskatt. Det er beregnet finansskatt på foretakets samlede arbeidsgiveravgiftspliktige ytelser i tillegg til lønnsytelser mv. som er opptjent i 2018, men som ikke utbetales før senere år.

2.13 PENSJONFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Foretaket/konsernets pensjonsforpliktelser er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). Pensjonsansvar utover disse ordningene dekkes over driften. Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19.

Foretaket/konsernet har en ytelsesbasert pensjonsordning for sine ansatte. Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som

følge av erfaringsavvik og endringer i aktuariemessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 1. Av denne standarden fremkommer det valgdagang for netto renteelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som foretaket gjør må følges konsekvent for senere perioder. Foretaket har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen "Lønn og administrasjonskostnader", mens netto renteelementet er presentert i regnskapslinjen "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter". Estimatavviket er klassifisert under "Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet" under regnskapslinjen "Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler".

Fellesordningen er en flerforetaksordning, dvs. at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle kommuner og bedrifter som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuariemessige forutsetninger som ligger til grunn for beregning av netto pensjonsforpliktelse baserer seg derfor på forutsetninger som er representative for hele fellesskapet.

NOTE 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Foretaket/konsernet utarbeider estimater og antakelser om fremtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige fremtidige hendelser vurdert ut ifra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanserte verdier i fremtidige perioder.

3.1 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Foretaket/konsernet har plassert overskuddslikviditet i rentebærende verdipapirer. Disse blir første gang registrert i balansen til virkelig verdi. Verdipapirene i porteføljen er i kategorien "Finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet" da de forvaltes og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi. Prinsippene for beregning av virkelig verdi for de ulike instrumentene er beskrevet i note 6.

3.2 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som ikke måles til markedsverdi, vurderes for verdifall på balansedagen.

Finansielle instrumenter blir vurdert for nedskrivning for forventet tap. Metoden for måling av nedskrivning for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangs innregning. Ved førstegangs innregning, og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs innregning, er nedskrivningene basert på 12 måneders forventet tap (trinn 1). Dersom kredittrisiko har økt vesentlig siden førstegangs innregning, men ikke objektivt bevis for verdifall, er nedskrivningene basert på forventet tap over levetid (trinn 2). Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig og det foreligger objektive bevis på verdifall, skal det avsettes for forventet tap over levetiden (trinn 3).

I foretaket/konsernet er vurderingen av hva som anses å være en betydelig endring i kredittrisiko for boliglån basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer og "backstops". Den viktigste driveren for betydelig endring i kredittrisiko for boliglån i konsernet er endring i sannsynlighet for mislighold

(PD) fra førstegangs innregning og til rapporteringstidspunktet. En relativ endring i PD på mer enn 2,5 anses som en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må endringen i PD være minimum 0,6 prosentpoeng for at endringen skal vurderes som vesentlig.

For produkter hvor foretaket /konsernet ikke har utviklet egne PD- og LGD-modeller (Loss Given Default) benyttes forenklet tapsgradmetode. Her vil endring i risikoklasse på minst én karakterer fra førstegangs innregning til rapporteringstidspunktet anses som en vesentlig økning i kredittrisiko

Utlånsporteføljen har historisk vist lave tap, og har generelt meget god sikkerhet i offentlig garanti eller pant. For mer informasjon om foretakets beregning av tap, henvises det til note 18.

3.3 AKTIVERT PROGRAMVARE

Ved mistanke om verdifall, foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for aktivert programvare er til stede. I den forbindelse estimeres gjenvinnbart beløp. Det foreligger usikkerhet knyttet til estimat av kontantstrømmer og diskonteringsfaktor i forbindelse med beregning av gjenvinnbart beløp.

NOTE 4 Informasjon om virksomhetssegmenter

TUSEN KRONER	Offentlig		Person		Øvrig/eliminering		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Netto renteinntekter	65 541	82 135	182 991	159 484	0	0	248 532	241 619
Andre driftsinntekter	25 516	31 994	36 316	32 830	0	0	61 832	64 825
Driftskostnader	-55 908	-53 435	-164 188	-146 781	-1	-1	-220 097	-200 218
Tap på utlån, garantier m.v.	-5	0	-6 833	-3 152	0	0	-6 838	-3 152
Driftsresultat før skatt	35 144	60 695	48 286	42 381	-1	-1	83 429	103 074
Eiendeler 31.12.	18 206 245	18 338 692	21 536 927	18 473 145	-2 654 577	-1 830 842	37 088 595	34 980 995
Gjeld 31.12.	17 456 476	17 617 753	18 983 448	16 071 023	-1 488 982	-785 372	34 950 943	32 903 404

I KLP Banken er det kun virksomhet innenfor segmentet Person.

NOTE 5 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
2 843	-279	Netto gevinst/(tap) på rentebærende verdipapirer	-1 532	7 250
0	-658	Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og realisert amortisering knyttet til utlån	-671	0
0	0	Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og tilbakekjøp av egen gjeld	-12 155	-9 265
-392	320	Netto bokført sikringsineffektivitet, utlån og innlån (urealisert)	320	-392
0	1 591	Verdiendring på anleggsaksjer	1 591	0
-975	-1 076	Andre finansinntekter og kostnader	-1 077	-975
1 476	-102	Sum netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	-13 524	-3 382

NOTE 6 Kategorier av finansielle instrumenter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2018			31.12.2018	
Balansført verdi	Virkelig verdi		Balansført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
999 748	999 748	Rentebærende verdipapirer	2 015 351	2 015 351
21	21	Finansielle derivater	62 483	62 483
2 053	2 053	Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	2 053	2 053
1 001 822	1 001 822	Sum finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet	2 079 887	2 079 887
FINANSIELLE EIENDELER MED SIKRINGSBOKFØRING				
139 100	135 990	Utlån og fordringer på kunder med fast rente	3 568 702	3 600 945
139 100	135 990	Sum finansielle eiendeler med sikringsbokføring	3 568 702	3 600 945
FINANSIELLE EIENDELER TIL AMORTISERT KOST				
60 238	60 238	Fordringer på sentralbanker	60 238	60 238
641 212	641 212	Fordring på kredittinstitusjoner	1 439 420	1 439 420
1 467 121	1 467 121	Fordring på konsernselskaper	0	0
67 655	67 655	Utlån og fordringer på kunder	29 905 302	29 893 107
2 236 226	2 236 226	Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	31 404 960	31 392 765
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRING				
OVER UTVIDET RESULTAT				
9 280 808	9 280 808	Utlån og fordring på kunder	0	0
9 280 808	9 280 808	Sum finansielle eiendeler målt til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat	0	0
12 657 956	12 654 846	Sum finansielle eiendeler	37 053 549	37 073 597
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
6 552	6 552	Finansielle derivater	111 955	111 955
6 552	6 552	Sum finansielle forpliktelser målt til virkelig verdi over resultatet	111 955	111 955
FINANSIELLE FORPLIKTELSER MED SIKRINGSBOKFØRING				
0	0	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 886 974	1 904 665
0	0	Sum finansielle forpliktelser med sikringsbokføring	1 886 974	1 904 665
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL AMORTISERT KOST				
1 014 583	1 014 693	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 152 994	22 243 219
10 661 749	10 661 749	Innskudd fra kunder	10 661 749	10 661 749
11 676 332	11 676 442	Sum finansielle forpliktelser målt til amortisert kost	32 814 743	32 904 968
11 682 884	11 682 994	Sum finansielle forpliktelser	34 813 672	34 921 588

NOTE 6 Kategorier av finansielle instrumenter - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017			31.12.2017	
Balansført verdi	Virkelig verdi		Balansført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI HOLDT FOR OMSETNING				
1 317 592	1 317 592	Rentebærende verdipapirer	2 759 018	2 759 018
1 317 592	1 317 592	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi holdt for omsetning	2 759 018	2 759 018
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING				
169 467	164 070	Utlån til personkunder	169 467	164 070
0	0	Utlån til norske kommuner	4 355 849	4 396 440
3 547	3 547	Finansielle derivater	91 394	91 394
173 014	167 617	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	4 616 710	4 651 904
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG				
461	461	Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	461	461
461	461	Sum finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	461	461
FINANSIELLE EIENDELER TIL AMORTISERT KOST				
718 261	718 261	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og sentralbanker	1 331 236	1 331 236
775 515	775 515	Utlån til konsernselskaper	0	0
9 214 661	9 214 661	Utlån til personkunder	14 271 864	14 271 864
0	0	Utlån til norske kommuner	11 965 602	11 961 754
10 708 437	10 708 437	Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	27 568 702	27 564 854
12 199 504	12 194 107	Sum finansielle eiendeler	34 944 891	34 976 237
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING				
204 442	205 377	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 125 483	2 150 405
11 860	11 860	Finansielle derivater	188 103	188 103
216 302	217 237	Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	2 313 586	2 338 508
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL AMORTISERT KOST				
1 272 655	1 284 440	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20 798 792	20 927 348
9 669 046	9 669 046	Innskudd fra kunder	9 669 046	9 669 046
10 941 701	10 953 486	Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	30 467 838	30 596 394
11 158 003	11 170 723	Sum finansielle forpliktelser	32 781 424	32 934 902

NOTE 6 Kategorier av finansielle instrumenter - forts.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benyttes verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskapsspesifikk informasjon.

DE ULIKE FINANSIELLE INSTRUMENTER PRISES DERMED PÅ FØLGENDE MÅTE:

Rentebærende verdipapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

Rentebærende verdipapirer – annet enn stat

Andre norske rentepapirer prises hovedsakelig ved bruk av kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing prises teoretisk. Teoretisk pris baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkuponkurve. Nullkuponkurven oppjusteres med en kredittspread som

skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskapsspesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital. For selskaper hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt.

Finansielle derivater

Renteswapper verdsettes basert på gjeldende swapkurve på verdsettelsestidspunktet. Derivatavtaler skal bare benyttes for å sikre beløpssmessig balanse og legge til rette for at betalingsforpliktelser overholdes. Derivatavtaler kan bare inngås med motparter med høy kredittkvalitet.

Aksjer og andeler

For likvide aksjer og andeler benyttes sluttkurs på balansedagen som grunnlag for verdsettelse til virkelig verdi. Dersom kursene ikke er notert, benyttes kurs på siste foretatte handel. Lite likvide aksjer prissettes med utgangspunkt i Oslo Børs' indeksalgoritme basert på sist omsatte kurser. Dersom prisbildet er utdatert, foretas det en avledet verddivurdering ut i fra relevante aksjeindekser eller andre lignende papirer. Dersom dette heller ikke anses som tilfredsstillende, foretas en skjønnsmessig verdsettelse hvor foretakets finansielle nøkkeltall, meglervurdering osv. legges til grunn.

Virkelig verdi av utlån til personkunder

Virkelig verdi over resultatet beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer til nåverdier. Diskonteringsrenten fastsettes som markedsrente inklusive en relevant risi-

komargin. For utlån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat beregnes virkelig verdi til bokført hovedstol fratrukket beregnet tapsavsetning på lån klassifisert i trinn 2 og 3 (se note 18 Tap på utlån).

Virkelig verdi av utlån til norske kommuner

Virkelig verdi av utlån anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Dette verdsettes i nivå 2 i verdsettelseshierarkiet, jfr. note 8.

Virkelig verdi av innskudd

Virkelig verdi av innskudd uten rentebinding anses som tilnærmet lik innskuddsbeløpet inklusive påløpte renter. Virkelig verdi av innskudd med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin. Dette verdsettes i nivå 2 i verdsettelseshierarkiet, jfr. note 8.

Virkelig verdi av utlån til og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner

Alle fordringer på kredittinstitusjoner (bankinnskudd og sentralbanker) er til flytende rente. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten. Dette verdsettes i nivå 2 i verdsettelseshierarkiet, jfr. note 8.

Virkelig verdi av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data. Dette verdsettes i nivå 2 i verdsettelseshierarkiet, jfr. note 8.

NOTE 7 Finansielle derivater

KLP Banken AS				TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern			
31.12.2017		31.12.2018			31.12.2018		31.12.2017	
Nominelt beløp	Virkelig verdi	Nominelt beløp	Virkelig verdi		Nominelt beløp	Virkelig verdi	Nominelt beløp	Virkelig verdi
200 000	3 547	0	0	Derivater knyttet til innlån	1 250 000	40 222	1 450 000	75 195
0	0	18 400	21	Derivater knyttet til utlån	1 448 242	22 261	827 109	16 199
200 000	3 547	18 400	21	Sum eiendeler	2 698 242	62 483	2 277 109	91 394
0	0	0	0	Derivater knyttet til innlån	600 000	-7 367	600 000	-3 899
161 100	-10 791	117 400	-6 552	Derivater knyttet til utlån i NOK	2 235 199	-104 588	3 721 530	-180 183
125 000	-1 069	0	0	Derivater til andre plasseringer	0	0	225 000	-4 021
286 100	-11 860	117 400	-6 552	Sum gjeld	2 835 199	-111 955	4 546 530	-188 103

Renteavtaler benyttes for å korrigere for skjevheter mellom selskapets utlån og innlån med hensyn til renterisikoeksponering. Alle de inngåtte avtalene er sikringsforretninger. Rentedifferansene i avtalene er således periodisert på samme måte som postene sikringsforretningene skal dekke. Renteswapper er avtaler om bytte av rentebetingelser i en fremtidig periode. De omfatter ikke bytte av hovedstol.

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER OG AKSJER				
214 800	146 230	Nivå 1: Verdssettelse basert på priser i et aktivt marked	208 129	236 784
1 102 793	853 518	Nivå 2: Verdssettelse basert på observerbare markedsdata	1 807 222	2 522 235
461	2 053	Nivå 3: Verdssettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	2 053	461
1 318 054	1 001 801	Sum rentebærende verdipapirer	2 017 404	2 759 480
FINANSIELLE DERIVATER - VIRKELIG VERDI SIKRING				
0	0	Nivå 1: Verdssettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0
3 547	21	Nivå 2: Verdssettelse basert på observerbare markedsdata	62 483	91 394
0	0	Nivå 3: Verdssettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0
3 547	21	Sum finansielle derivater	62 483	91 394
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRING OVER UTVIDET RESULTAT				
0	0	Nivå 1: Verdssettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0
0	0	Nivå 2: Verdssettelse basert på observerbare markedsdata	0	0
0	9 280 808	Nivå 3: Verdssettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0
0	9 280 808	Sum boliglån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat	0	0
1 321 601	10 282 631	Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	2 079 887	2 850 874
FORPLIKTELSE REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
FINANSIELLE DERIVATER (GJELD)- VIRKELIG VERDI SIKRING				
0	0	Nivå 1: Verdssettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0
11 860	6 552	Nivå 2: Verdssettelse basert på observerbare markedsdata	111 955	188 103
0	0	Nivå 3: Verdssettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0
11 860	6 552	Sum finansielle derivater (gjeld)	111 955	188 103
11 860	6 552	Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	111 955	188 103

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017 Bokført verdi	31.12.2018 Bokført verdi		31.12.2018 Bokført verdi	31.12.2017 Bokført verdi
ENDRINGER I NIVÅ 3 UNOTERTE AKSJER				
394	461	Inngående balanse 01.01.	461	394
0	0	Tilgang/kjøp av aksjer	0	0
67	1 592	Netto verdiendring på aksjer	1 592	67
461	2 053	Utgående balanse	2 053	461
0	0	Realisert gevinst/tap	0	0
ENDRINGER I NIVÅ 3 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER				
0	9 152 779	Inngående balanse 01.01.		
0	2 784 293	Tilgang utlån til og fordringer på kunder		
0	-2 655 329	Forfalte/innløste utlån til og fordringer på kunder		
0	-935	Netto andre endringer		
0	9 280 808	Utgående balanse		

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

NIVÅ 3

Instrumenter på nivå 3 innehar ikke-observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt.

I note 6 opplyses det om virkelig verdi av finansielle eiendeler og finansielle

forpliktelser som er regnskapsført til amortisert kost. Finansielle eiendeler målt til amortisert kost omfatter utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, norske kommuner og personkunder. Den oppgitte virkelige verdi for disse eiendelene er fastsatt etter metoder som faller inn under nivå 2.

Finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost består av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og innskudd fra kunder. Den oppgitte virkelige verdi for disse forpliktelsene er fastsatt etter metoder som faller inn under nivå 2.

Det har ikke vært noen overføringer mellom nivå 1 og nivå 2.

NOTE 9 Sikringsbokføring

TUSEN KRONER 31.12.2018		Virkelig verdi endringer		Balanseført verdi		Akkumulert	
KLP Banken AS KLP Banken AS Konsern	Nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld	Endret verdi sikret risiko	Effektivitet

SIKRINGSOBJEKT

Boliglån med fast rente	133 040	-3 875	0	138 906	0	5 866	89,8 %
-------------------------	---------	--------	---	---------	---	-------	--------

SIKRINGSINSTRUMENT

Renteswaper utlån fast rente	135 800	155	4 040	21	-6 552	-6 531	111,3 %
------------------------------	---------	-----	-------	----	--------	--------	---------

Øvrige sikringsrelasjoner i KLP Banken AS konsern og som fremkommer av note 7 er 100% effektive. Se note 7 for nominelle beløp og virkelig verdi av disse derivatene. Den resultatførte ineffektive delen av konsernets verdisikring beløper seg til 320 tusen i 2018.

TUSEN KRONER 31.12.2017		Virkelig verdi endringer		Balanseført verdi		Akkumulert	
KLP Banken AS KLP Banken AS Konsern	Nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld	Endret verdi sikret risiko	Effektivitet

SIKRINGSOBJEKT

Boliglån med fast rente	159 495	-2 259	0	169 236	0	9 741	95,4 %
-------------------------	---------	--------	---	---------	---	-------	--------

SIKRINGSINSTRUMENT

Renteswaper utlån fast rente	161 100	-41	1 908	-134	-10 074	-10 208	104,8 %
------------------------------	---------	-----	-------	------	---------	---------	---------

Den resultatførte ineffektive delen av konsernets verdisikring beløper seg til 392 tusen i 2017.

NOTE 10 Netto renteinntekter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
255 473	265 030	Renteinntekter av utlån til kunder, amortisert kost	744 554	731 074
5 798	6 742	Renteinntekter av utlån til kredittinstitusjoner og fordringer på sentralbanker, amortisert kost	13 266	11 520
14 808	14 366	Renteinntekter av obligasjoner og sertifikater, virkelig verdi	34 883	37 842
28 293	11 665	Renteinntekter på derivater og andre finansielle instrumenter, virkelig verdi	147 762	171 457
304 372	297 804	Sum renteinntekter	940 466	951 893
-128 106	-135 139	Rentekostnader på innskudd fra kunder, amortisert kost	-135 139	-128 106
-37 194	-22 152	Rentekostnader på utstedte verdipapirer, amortisert kost	-372 858	-360 462
-26 038	-12 147	Rentekostnader på derivater og andre finansielle instrumenter, virkelig verdi	-183 938	-221 705
-191 339	-169 438	Sum rentekostnader	-691 935	-710 274
113 035	128 365	Netto renteinntekter	248 531	241 619

NOTE 11 Netto provisjonsinntekter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
62	80	Interbankprovisjon	80	62
1 166	1 913	Kortprovisjon	1 913	1 166
697	564	Betalingsformidling	564	697
11 527	15 931	Andre provisjonsinntekter	15 931	11 527
13 452	18 488	Sum provisjonsinntekter	18 488	13 452
-285	-281	Interbankprovisjon	-281	-285
-874	-780	Betalingsformidling	-780	-874
-1 114	-113	Andre provisjonskostnader	-113	-1 114
-2 273	-1 174	Sum provisjonskostnader	-1 174	-2 273
11 179	17 314	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	17 314	11 179

NOTE 12 Finansiell risikostyring

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Bankens styre har etablert et rammeverk for risikostyring som har til hensikt å sørge for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av retningslinjer, rammer, rutiner og instruksjoner. Styret har vedtatt retningslinjer som omfatter de mest sentrale enkeltrisikoen, samt en overordnet retningslinje for risikostyring som omfatter prinsipper, organisering, rammer m.v. for bankens samlede risiko. Retningslinjene er av overordnet karakter

og utfylles av rutiner og instruksjoner fastsatt på administrativt nivå. Retningslinjene angir hvilke avdelinger som er ansvarlig for håndtering av de ulike risikoene og omhandler også etablering av en egen risikostyringsfunksjon. Formålet med risikostyringsfunksjonen er blant annet å kontrollere at retningslinjene for risikostyring blir fulgt. Denne funksjonen utføres av leder for avdeling for risikostyring og compliance, som har ansvar for å utarbeide periodiske risikoreporter til ledelsen og styret, samt

rapportere ved eventuelle brudd på retningslinjer. Avdelingen, som har en uavhengig rolle i forhold til øvrige avdelinger, har også andre oppgaver knyttet til bankens risikostyring. Ansvar for den operative styringen av bankens likviditetsrisiko og renterisiko tilligger finansavdelingen. KLP Banken har nedsatt et risikoutvalg, som er et underutvalg av styret. Risikoutvalget behandler saker særlig knyttet til risiko og har en rådgivende funksjon overfor styret.

NOTE 13 Kredittrisiko

Med kredittrisiko forstås her risikoen for tap knyttet til at lånekunder, derivatmotparter, utstedere av verdipapirer og andre motparter ikke kan eller vil gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Konsernet yter lån til personkunder, norske kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper og lån til selskaper hvor lånet

er garantert av norsk kommune, fylkeskommune, stat eller bank.

13.1 KONTROLL OG BEGRENSNING AV KREDITTRISIKO

Styret har vedtatt en retningslinje for kredittrisiko som inneholder overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til kredittrisiko. Retningslinjen slår fast at banken skal ha en lav kreditrisikoprofil og inneholder begrens-

ninger på typer av utlån og prinsipper for organisering og drift av bankens utlånsvirksomhet. Banken har anledning til å ta noe høyere risiko innenfor enkelte produkter, men øvrige låneprodukter til personkunder kan ikke utgjøre mer enn 10 prosent av bankens samlede utlån i personmarkedet. Retningslinjen inkluderer en overordnet fullmaktsstruktur for utlån og øvrig motpartseksposering.

NOTE 13 Kreditrisiko - forts.

Fullmaktene innenfor offentlig sektor er knyttet til styrevedtatte rammer for en stor del av selskapets enkeltlåntakere og disse rammene avledes av en risikoklassifisering hvor de enkelte låntakere tilordnes en risikoklasse basert på et sett av faste kriterier. Det er videre fastsatt krav til styrerapportering av utnyttelse av rammene.

Kreditrisiko knyttet til verdipapirutstedere, derivatmotparter og andre motparter innenfor finansområdet er også begrenset av styrevedtatte rammer på enkeltmotparter. Disse rammene

er basert på motpartens soliditet og andre vurderinger av motpartenes kredittverdighet.

Ved behandling av alle nye lånesøknader innenfor offentlig sektor kontrolleres det om kundens kredittramme er større enn summen av omsøkt lånebeløp og løpende lån. I retningslinjen for kredittrisiko omtalt ovenfor er det fastsatt krav til rapportering til styret om utnyttelse av rammene. Eventuelle overskridelser av rammene skal uansett rapporteres til selskapets styre. Alle lån innenfor offentlig marked i KLP

Banken er gitt til kommuner eller fylkeskommuner, eller med kommunal/fylkeskommunal garanti. Innenfor personmarkedet ytes lån med pant i bolig- og fritidseiendom, i hovedsak innenfor 75 prosent av panteobjektets markedsverdi. I lånesaksbehandlingen vurderes låntagers betjeningsevne og panteobjektets verdi, og lån ytes kun innenfor fastsatte rammer og fullmakter. I tillegg yter KLP Banken usikret kreditt til privatpersoner gjennom kredittkort etter kredittvurdering av kundens betjeningsevne og gjeldsgrad.

13.2 LÅN ETTER TYPE SIKKERHET/EKSPONERING (HOVEDSTOL)

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Utlån til personmarkedet med pant i bolig	9 410 016	9 307 506	16 629 307	14 357 505
Utlån til personmarkedet, usikret kreditt (kredittkort)	66 393	57 921	66 393	57 921
Utlån til kommuner og fylkeskommuner	0	0	14 482 457	13 939 097
Utlån med kommunal/fylkeskommunal garanti	0	0	2 164 226	2 192 402
Sum	9 476 409	9 365 427	33 342 383	30 546 925
Beløp som forfaller mer enn 12 måneder etter balansedato	9 268 568	9 141 353	31 997 745	29 345 212

FORDELING BELÅNINGSGRAD (HOVEDSTOL) FOR LÅN MED PANT I BOLIG

Belåningsgrad inntil 50 prosent	2 223 654	2 169 738	5 695 980	4 997 420
Belåningsgrad fra 51 til 60 prosent	791 214	872 122	2 526 104	2 068 495
Belåningsgrad fra 61 til 75 prosent	2 643 170	2 688 425	4 572 216	3 714 113
Belåningsgrad over 75 prosent	3 751 978	3 577 221	3 835 007	3 577 478
Sum	9 410 016	9 307 506	16 629 307	14 357 506

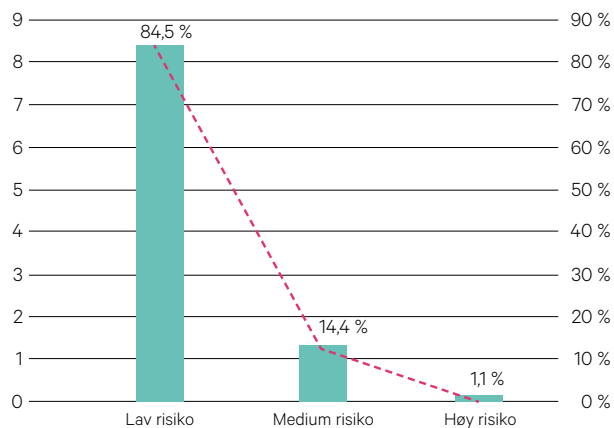
KLP Banken benytter et risikoklassifiseringssystem til å risikoklassifisere personkunder med lån eller kreditter. Kundene blir klassifisert fra A til K, hvor A indikerer svært lav risiko, mens

K er kunder som har påført banken tap. Nedenfor vises en fordeling hvor volum av utlån er fordelt på lav, middels og høy risiko, hvor lav risiko er definert som utlån til kunder med A-

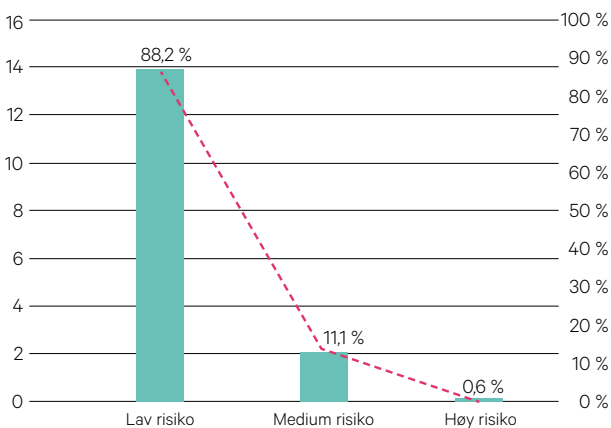
eller B-klassifisering, middels risiko er definert som utlån til kunder med C- eller D-klassifisering, og høy risiko definert som utlån til kunder med E- til K-klassifisering.

NOTE 13 Kreditrisiko - forts.

RISIKOFORDELING BOLIGLÅN I KLP BANKEN AS
NOK MRD.

RISIKOFORDELING BOLIGLÅN I BANKKONSERNET
NOK MRD.

Tabellen nedenfor viser sum balanseført verdi for de ulike risikoklassene og per trinn i nedskrivningsmodellen. Trinn 1 er alle friske lån, som skal nedskrives med beregnet tap for 12 måneder. Trinn 2 indikerer at engasjementet har vesentlig økt kreditrisiko siden første gangs innregning på balansen, og betyr at lånet skal nedskrives med beregnet tap over hele løpetiden. Trinn 3 er alle lån med individuell tapsnedskrivning, og skal nedskrives med beregnet tap over hele løpetiden.

UTLÅN I KLP BANKEN AS	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum UB balanseført verdi
Lav risiko - risikoklasse A	8 572 628	6 860	-	8 579 487
Lav risiko - risikoklasse B	595 836	19 674	-	615 510
Medium risiko - risikoklasse C	146 424	29 514	-	175 937
Medium risiko - risikoklasse D	8 116	30 332	-	38 448
Høy risiko - risikoklasse E	106	56 804	-	56 910
Høy risiko - risikoklasse F	-	3 737	-	3 737
Høy risiko - risikoklasse K	-	-	14 986	14 986
Engasjementer uten risikoklasse (nye kunder)	520	-	108	628
Sum UB balanseført verdi	9 323 629	146 921	15 094	9 485 644

NOTE 13 Kreditt risiko - forts.

UTLÅN I KLP BANKEN AS KONSERN	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum UB balanseført verdi
Lav risiko - risikoklasse A	15 465 138	8 704	-	15 473 842
Lav risiko - risikoklasse B	879 665	25 101	-	904 766
Medium risiko - risikoklasse C	180 864	31 720	-	212 584
Medium risiko - risikoklasse D	8 469	32 892	-	41 360
Høy risiko - risikoklasse E	106	60 654	-	60 760
Høy risiko - risikoklasse F	-	3 737	-	3 737
Høy risiko - risikoklasse K	-	-	14 986	14 986
Engasjementer uten risikoklasse (nye kunder)	16 704 520	-	108	16 704 628
Sum UB balanseført verdi	33 238 762	162 808	15 094	33 416 664

UBENYTTET KREDITT I KLP BANKEN AS	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum ubenyttet kreditt
Lav risiko - risikoklasse A	605 402	45	-	605 447
Lav risiko - risikoklasse B	84 158	34	-	84 192
Medium risiko - risikoklasse C	61 670	659	-	62 329
Medium risiko - risikoklasse D	6 530	4 591	-	11 121
Høy risiko - risikoklasse E	179	196	-	375
Sum ubenyttet kreditt	757 939	5 525	-	763 465

UBENYTTET KREDITT I KLP BANKEN AS KONSERN	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum ubenyttet kreditt
Lav risiko - risikoklasse A	605 402	45	-	605 447
Lav risiko - risikoklasse B	84 158	34	-	84 192
Medium risiko - risikoklasse C	61 670	659	-	62 329
Medium risiko - risikoklasse D	6 530	4 591	-	11 121
Høy risiko - risikoklasse E	179	196	-	375
Sum ubenyttet kreditt	757 939	5 525	-	763 465

NOTE 13 Kredittrisiko - forts.

KLP Banken konsernet investerer også i verdipapirer utstedt av stat, kommuner og fylkeskommuner og innskudd i banker som tilfredsstiller minstekrav til rating samt obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av norske kredittforetak.

Kredittkvalitet verdipapirer, bankinnskudd og derivater

Verdipapirer med ekstern kredittvurdering (Moody's)

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
AAA	978 311	1 317 592	1 993 914	2 759 018
Aa1-Aa3	21 437	0	21 437	0
Sum	999 748	1 317 592	2 015 351	2 759 018

Innskudd i banker fordelt på ekstern kredittvurdering (Moody's)

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Aaa	60 238	45 140	60 238	45 140
Aa1-Aa3	358 644	454 272	756 269	701 150
A1-A3	282 568	218 849	683 151	584 945
Baa1	-	-	-	-
Sum	701 450	718 261	1 499 658	1 331 235

Bankkonsernet vil også kunne være eksponert mot kredittrisiko som følge av inngåtte derivatavtaler. Formålet med slike avtaler er å redusere risikoer som oppstår som følge av konsernets inn- og utlånsaktiviteter. Konsernets interne retningslinjer stiller krav til kredittverdigheten til derivatmotpartene. Samtlige derivatavtaler er inngått med motparter med minimum rating A1 (Moody's).

13.3 MAKSIMAL EKSPONERING MOT KREDITTRISIKO

Maksimumseksponering måles som summen av hovedstol og påløpt rente. Det utveksles ikke kontant- eller verdipapirsikkerhet eller utføres andre kredittforbedringer. Tabellen under viser maksimumseksponeringen for morbank og konsernet.

NOTE 13 Kredittrisiko - forts.**Maksimal eksponering mot kredittrisiko**

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Fordringer på sentralbanker	60 238	45 140	60 238	45 140
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 108 333	1 448 637	1 439 420	1 286 096
Utlån til og fordringer på kunder	9 487 563	9 384 128	33 418 583	30 637 072
- herav utlån med pant i bolig	9 418 948	9 322 955	16 645 968	14 378 700
- herav kredittkort	68 615	61 173	68 615	61 173
-herav utlån til offentlig sektor	0	0	16 704 000	16 197 199
Rentebærende verdipapirer	999 748	1 317 592	2 015 351	2 759 018
Finansielle derivater	21	3 547	62 482	91 394
Utenombalansposter (ny i 2018 - IFRS 9)	763 465	666 476	763 465	666 476
Tap på utlån og fordringer på kunder vurdert til amortisert kost	1 059	N/A	1 229	N/A
Tap på utlån og fordringer på kunder vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat (VVOC)	1 036	N/A	1 036	N/A
Tap på poster utenom balansen	2 557	N/A	2 557	N/A
SUM	13 424 020	12 865 520	37 764 360	35 485 196

NOTE 13 Kredittrisiko - forts.

13.4 UTLÅN SOM ER FORFALT ELLER NEDSKREVET

Banken har svært lave tap, jf note 18, og anser alle fordringer som tilfredsstillende sikret. Alle boliglån til personmarkedet i KLP Banken er pantsikrede lån, i hovedsak innenfor 75 prosent av markedsverdi, og eventuelle tap vil først

oppstå når panteobjektets realisasjonsverdi blir mindre enn lånets restgjeld. I tillegg har banken utstedt kredittkort til kunder i personmarkedet. Dette er usikrede fordringer med en høyere tapsrisiko enn for pantsikrede lån.

Lån til offentlig marked er gitt til kommuner eller fylkeskommuner, eller til foretak med kommunal/fylkeskommunal garanti. KLP Banken har ikke hatt nedskrivninger eller tap innenfor offentlig marked.

Utlån som er forfalt eller nedskrevet

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Hovedstol på lån med betalinger med 7-30 dagers mislighold	165 195	151 738	233 376	220 464
Hovedstol på lån med betalinger med 31-90 dagers mislighold	56 038	45 984	56 038	45 984
Hovedstol på lån med betalinger med mer enn 90 dagers mislighold	56 271	24 395	56 271	24 395
Sum lån som er forfalt	277 504	222 117	345 685	290 843
Relevant sikkerhet eller garantier	264 669	216 123	332 850	284 849
Hovedstol på lån som er nedskrevet	5 861	6 420	5 861	6 420
- herav nedskrevet	973	2 556	973	2 556

13.5 KONSENTRASJON AV KREDITTRISIKO

En stor del av konsernets utlån ved årsskiftet var knyttet til finansiering av offentlig sektor og porteføljen har følgende høy konsentrasjon mot én enkelt sektor. Den underliggende kredittrisikoen mot denne sektoren er imidlertid så vidt

lav at det neppe lar seg gjøre å redusere denne konsentrasjonen uten å øke samlet risiko i porteføljen. Konsentrasjonen mot norsk offentlig sektor oppleves følgende ikke som en risikomessig utfordring. Konsentrasjonen mot enkeltlånta-

kere er begrenset av individuelle styrefastsatte rammer.

Lån til konsernets største låntager per 31. desember 2018 var på omlag 2,4 prosent av konsernets totale utlån.

NOTE 14 Markedsrisiko

Med markedsrisiko forstås her risiko for redusert virkelig verdi av bankens egenkapital som følge av svingninger i markedspriser for bankens eiendeler og gjeld. Endringer i kredittmarginer er ekskludert idet dette faller inn under begrepet kredittrisiko.

Konsernet er eksponert mot markedsrisiko som følge av konsernets inn- og utlånsvirksomhet, og forvaltning av konsernets likviditet. Eksponeringen er imidlertid begrenset til renterisiko. Renterisiko oppstår som følge av forskjeller i tidspunkt for renteregulering for selskapets eiendeler og gjeld. Risikoen knyttet til slike ubalanser reduseres ved hjelp av derivatkontrakter. Alle selskapets innlån er i norske kroner, og hele utlånsporteføljen består av lån i norske kroner.

14.1 MÅLING AV MARKEDSRISIKO

Renterisiko måles som verdiendring ved ett prosentpoengs endring i alle renter.

14.2 RENTERISIKO

Retningslinje for markedsrisiko er konsernets overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til markedsrisiko. Retningslinjen slår fast at markedsrisikoen skal søkes redusert slik at den samlede markedsrisikoen er lav. Det fremgår videre at konsernet ikke aktivt skal ta posisjoner som eksponerer konsernet for markedsrisiko. Videre er det i retningslinjen fastsatt rammer for renterisiko både for den samlede renterisikoen for uendelig tidshorison og for rullerende 12-månedersperioder. Rammene er som et fast kronebeløp, og nivået på rammene skal sikre at den vedtatte lave markedsrisikoprofilen etterleves. Det operative ansvaret for

styring av selskapets markedsrisiko tiligger finansavdelingen. Avdeling for risikostyring og compliance rapporterer selskapets faktiske eksponering i forhold til rammer etter retningslinjer fastsatt av styret.

Renterisiko oppstår fordi rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende. Gapet i tabellen under viser forskjellen mellom eiendeler og gjeld som kan rentereguleres innenfor de gitte tidsintervallene. Reprisningstidspunkt viser løpetid frem til neste avtalte rentereguleringstidspunkt. Flytende lån og innskudd, samt kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner er lagt i tidsintervallet inntil 1 måned, mens fastrentelån, verdipapirer og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er lagt i tidsintervallet der det er avtalt renteregulering.

RENTERISIKO KLP BANKEN AS**Reprisningstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2018**

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	9 410 016	2 644 715	6 633 501	20 071	96 769	14 960
Verdipapirer	989 000	199 000	790 000	0	0	0
Kontanter og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner	2 158 835	2 158 835	0	0	0	0
Sum	12 557 851	5 002 550	7 423 501	20 071	96 769	14 960
Gjeld til innskytere	10 661 749	10 661 749	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 013 000	285 000	728 000	0	0	0
Sum	11 674 749	10 946 749	728 000	0	0	0
Gap	883 102	-5 944 199	6 695 501	20 071	96 769	14 960
Finansielle derivater	0	27 400	108 400	-17 900	-108 700	-9 200
Nettogap	883 102	-5 916 799	6 803 901	2 171	-11 931	5 760

NOTE 14 Markedsrisiko - forts.

RENTERISIKO KLP BANKEN AS KONSERN

Reprisingtidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2018

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	33 275 990	13 033 103	16 333 316	1 187 843	2 216 277	505 451
Verdipapirer	1 998 381	501 688	1 496 693	0	0	0
Kontanter og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner	1 490 765	1 490 765	0	0	0	0
Sum	36 765 136	15 025 556	17 830 009	1 187 843	2 216 277	505 451
Gjeld til innskytere	10 661 749	10 661 749	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	23 942 000	10 085 000	10 929 000	1 078 000	1 350 000	500 000
Sum	34 603 749	20 746 749	10 929 000	1 078 000	1 350 000	500 000
Gap	2 161 387	-5 721 193	6 901 009	109 843	866 277	5 451
Finansielle derivater	0	-5 918	1 781 751	-766 027	-820 509	-189 297
Nettogap	2 161 387	-5 727 111	8 682 760	-656 184	45 768	-183 846

RENTERISIKO KLP BANKEN AS

Reprisingtidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2017

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	9 307 506	2 299 681	6 860 686	14 440	116 213	16 486
Verdipapirer	1 526 494	351 494	1 125 000	50 000	0	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	1 264 485	1 264 485	0	0	0	0
Sum	12 098 485	3 915 660	7 985 686	64 440	116 213	16 486
Gjeld til innskytere	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 470 000	737 000	533 000	200 000	0	0
Sum	11 139 046	10 406 046	533 000	200 000	0	0
Gap	959 439	-6 490 386	7 452 686	-135 560	116 213	16 486
Finansielle derivater	0	37 300	123 800	-13 700	-137 800	-9 600
Nettogap	959 439	-6 453 086	7 576 486	-149 260	-21 587	6 886

NOTE 14 Markedsrisiko - forts.**RENTERISIKO KLP BANKEN AS KONSERN****Reprisingtidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2017**

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	30 489 004	11 314 662	14 488 387	1 314 025	2 864 953	506 977
Verdipapirer	2 954 494	576 494	2 228 000	150 000	0	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	1 102 458	1 102 458	0	0	0	0
Sum	34 545 956	12 993 614	16 716 387	1 464 025	2 864 953	506 977
Gjeld til innskyttere	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 816 000	7 237 000	13 529 000	200 000	1 350 000	500 000
Sum	32 485 046	16 906 046	13 529 000	200 000	1 350 000	500 000
Gap	2 060 910	-3 912 432	3 187 387	1 264 025	1 514 953	6 977
Finansielle derivater	0	211 798	2 401 937	-929 820	-1 456 578	-227 337
Nettogap	2 060 910	-3 700 634	5 589 324	334 205	58 375	-220 360

Konsernets rentefølsomhet per 31. desember 2018 (2017), målt som verdiendring ved ett prosentpoengs endring i alle renter utgjorde 0,2 (6,1) millioner kroner.

NOTE 15 Likviditetsrisiko

Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

15.1 STYRING AV LIKVIDITETSRISIKO

For konsernet er det etablert en retningslinje for likviditetsrisiko som inneholder prinsipper, retningslinjer,

krav og rammer som gjelder for styring av likviditetsrisikoen. Retningslinjen inneholder ulike krav og rammer for å etterleve den ønskede likviditetsrisikoprofilen, herunder mål for innskuddsdekning, rammer for refinansieringsbehov for ulike tidshorisonter og krav til likviditetsbuffer. Styret har videre vedtatt en beredskapsplan for likviditetskriser som del av retningslinjen for likviditetsrisiko. I tillegg til krav på konsernnivå er det etablert egne spesifikke

krav for datterselskaper, herunder krav til stadig positiv kontantstrøm, rammer for refinansieringsbehov og krav til likviditetsreserve og trekkrettighet. Det operative ansvaret for styring av selskapets likviditetsrisiko tilligger finansavdelingen. Avdeling for risikostyring og compliance rapporterer selskapets faktiske eksponering i forhold til rammer etter retningslinjer fastsatt av styret.

NOTE 15 Likviditetsrisiko - forts.**15.2 FORFALLSANALYSE**

Tabellene nedenfor viser forfallsanalyse av konsernets eiendeler og gjeld inkludert stipulerte renter.

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS**Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser per 31. desember 2018**

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	8 811 199	0	30 894	62 386	285 339	1 532 633	6 899 946
Kredittkort	67 246	67 246	0	0	0	0	0
Verdipapirer	1 039 705	0	852	127 847	11 251	899 755	0
Fordringer på kredittinstitusjoner	2 148 298	0	642 912	3 373	15 723	1 486 290	0
Fordringer på sentralbanker	60 238	0	60 238	0	0	0	0
Sum	12 126 685	67 246	734 895	193 606	312 314	3 918 678	6 899 946
Innskudd fra kunder	10 661 749	10 661 749	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 039 195	0	86 177	3 249	536 247	413 522	0
Finansielle derivater	7 813	0	339	-272	2 432	5 266	48
Sum	11 708 757	10 661 749	86 516	2 977	538 678	418 788	48
Netto kontantstrøm	417 928	-10 594 504	648 379	190 629	-226 365	3 499 890	6 899 899

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS KONSERN**Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser per 31. desember 2018**

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	37 592 652	0	117 925	319 369	1 608 410	8 168 513	27 378 435
Kredittkort	67 246	67 246	0	0	0	0	0
Verdipapirer	2 095 671	0	2 011	192 737	98 215	1 802 708	0
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 439 420	0	1 439 420	0	0	0	0
Fordringer på sentralbanker	60 238	0	60 238	0	0	0	0
Sum	41 255 227	67 246	1 619 594	512 106	1 706 625	9 971 221	27 378 435
Innskudd fra kunder	10 661 749	10 661 749	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	25 108 274	0	126 611	47 756	2 423 104	21 962 802	548 000
Finansielle derivater	50 553	0	2 486	9 305	9 622	42 852	-13 713
Sum	35 820 576	10 661 749	129 097	57 062	2 432 727	22 005 654	534 287
Netto kontantstrøm	5 434 651	-10 594 504	1 490 497	455 044	-726 101	-12 034 433	26 844 148

NOTE 15 Likviditetsrisiko - forts.

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelses per 31. desember 2017

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	9 379 599	0	32 010	64 891	297 383	1 600 298	7 385 017
Kredittkort	60 537	60 537	0	0	0	0	0
Verdipapirer	1 353 619	0	15 172	168 101	108 092	1 062 254	0
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 461 446	0	674 090	1 787	8 328	777 241	0
Fordringer på sentralbanker	45 140	0	45 140	0	0	0	0
Sum	12 300 341	60 537	766 412	234 779	413 803	3 439 793	7 385 017
Innskudd fra kunder	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 499 111	0	3 157	1 757	675 417	818 780	0
Finansielle derivater	13 703	0	1 268	901	1 310	10 061	163
Sum	11 181 860	9 669 046	4 425	2 659	676 727	828 841	163
Netto kontantstrøm	1 118 480	-9 608 509	761 987	232 120	-262 923	2 610 952	7 384 854

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS KONSERN

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelses per 31. desember 2017

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	36 014 238	0	106 929	303 304	1 420 858	7 353 353	26 829 794
Kredittkort	60 537	60 537	0	0	0	0	0
Verdipapirer	2 828 752	0	18 936	193 035	255 373	2 341 261	20 147
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 286 096	0	1 286 096	0	0	0	0
Fordringer på sentralbanker	45 140	0	45 140	0	0	0	0
Sum	40 234 763	60 537	1 457 102	496 339	1 676 231	9 694 614	26 849 941
Innskudd fra kunder	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	23 814 274	0	33 990	31 636	2 006 490	21 182 159	560 000
Finansielle derivater	1 383 845	0	2 849	11 538	119 980	1 213 283	36 195
Sum	34 867 165	9 669 046	36 838	43 174	2 126 470	22 395 442	596 195
Netto kontantstrøm	5 367 598	-9 608 509	1 420 263	453 165	-450 239	-12 700 828	26 253 746

NOTE 16 Rentebærende verdipapirer

KLP Banken AS				TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern			
31.12.2018				Debitorkategorier	31.12.2018			
Anskaffelses-kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi		Anskaffelses-kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi
124 829	-33	0	124 796	Stats- og trygdeforvaltningen	186 732	-37	0	186 695
730 661	-441	1 358	731 578	Kredittforetak	1 683 541	-1 451	3 193	1 685 282
21 440	-127	117	21 434	Utenlandske kreditt-institusjoner (ikke banker)	21 444	-127	117	21 434
121 314	466	161	121 940	Multilaterale utviklingsbanker (ikke banker)	121 314	466	161	121 940
998 243	-134	1 635	999 748	Sum rentebærende verdipapirer	2 013 031	-1 149	3 471	2 015 351

Effektiv rente: 1,41 %

Effektiv rente: 1,44 %

KLP Banken AS				TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern			
31.12.2017				Debitorkategorier	31.12.2017			
Anskaffelses-kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi		Anskaffelses-kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi
214 298	502	0	214 800	Stats- og trygdeforvaltningen	236 283	500	0	236 783
1 000 203	984	1 169	1 002 356	Kredittforetak	2 308 494	6 718	3 179	2 318 391
0	0	0	0	Kommuneforvaltningen	98 050	4 929	429	103 408
99 845	511	80	100 436	Multilaterale utviklingsbanker (ikke banker)	99 845	511	80	100 436
1 314 346	1 997	1 249	1 317 592	Sum rentebærende verdipapirer	2 742 672	12 658	3 688	2 759 018

Effektiv rente: 1,03 %

Effektiv rente: 1,01 %

Effektiv rente er beregnet som en yield-to-maturity, det vil si at det er det konstante rentenivået man kan diskontere alle de framtidige kontantstrømmene på verdipapirene på for å få verdipapirenes samlede markedsverdi.

NOTE 17 Utlån og fordringer

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER				
673 120	641 212	Bankinnskudd (herav bundne midler 3 241)	1 439 420	1 286 095
775 000	1 466 279	Hovedstol på utlån til konsernselskaper	0	0
516	842	Påløpte renter på utlån til konsernselskaper	0	0
1 448 636	2 108 333	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 439 420	1 286 095
UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER				
9 307 454	9 406 977	Hovedstol på utlån til kunder	33 272 780	30 488 951
60 538	67 757	Kredittkortportefølje	67 757	60 538
684	436	Overtrekk brukskonto	436	684
-2 556	-990	Nedskrivninger trinn 3 (individuelle nedskrivninger)	-990	-2 556
-658	-1 604	Nedskrivninger trinn 1 og 2 (gruppevise nedskrivninger)	-1 774	-658
8 924	9 121	Påløpte renter	74 167	80 370
0	0	Over-/underkurs	-9 970	-13 045
9 741	5 866	Virkelig verdi sikring	71 598	148 497
9 384 128	9 487 563	Utlån til og fordringer på kunder	33 474 004	30 762 782

NOTE 18 Tap på utlån

Den nye regnskapsstandarden IFRS 9 har endret metodikken for avsetninger for tap på finansielle instrumenter i regnskapet. Ved lånets opprinnelse, og hvis kredittrisikoen ikke har økt vesentlig, skal lånet tapsnedskrives over tolv måneder (Steg 1). Dersom kredittrisikoen i lånet har økt vesentlig siden innvilgelse, skal lånet nedskrives over hele løpetiden (Steg 2). Denne metodikken erstatter det som tidligere ble behandlet som gruppenedskrivninger. For individuelle nedskrivninger er det ikke store endringer i den nye standarden IFRS 9 sammenlignet med reglene etter den gamle standarden IAS 39. Individuelle tapsnedskrivninger kalles steg 3 og skal nedskrives over hele levetiden, slik som tidligere.

Forventet tap (ECL) beregnes som kundens engasjementsstørrelse (EAD) ganger sannsynlighet for mislighold (PD) ganger tap gitt mislighold (LGD).

I KLP Banken/konsernet er vurderingene av hva som anses å være en betydelig endring i kredittrisiko for boliglån basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer og "backstops". Den viktigste driveren for betydelig endring i kredittrisiko for boliglån er endring i sannsynlighet for mislighold (PD) fra første gangs innregning og til rapporteringstidspunktet. En relativ endring i 12 mnd. PD på mer enn 2,5 anses som en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må endringen i 12 mnd. PD være minimum 0,6 prosentpoeng for at endringen skal vurderes som vesentlig. Engasjementer som er misligholdt i mer enn 30 dager vil automatisk bli plassert i trinn 2, og engasjementer med mislighold over enn 90 dager plasseres i trinn 3. Lånene går tilbake til trinn 2 og trinn 1 når kriteriene for betydelig endring i kredittrisiko og mislighold ikke lenger er oppfylt.

Mislighold er definert "en betaling som er mer enn 90 dager over forfall, eller en konto som er sammenhengende

overtrukket i minimum 90 dager (minimumsbeløp 500 kr)".

For produkter som banken ikke har utviklet egne PD- og LGD- (loss given default) modeller for benyttes forenklet tapsgradmetode. Her vil en endring i risikoklasse på minst én karakter fra første gangs innregning til rapporteringstidspunktet anses som en vesentlig økning i kredittrisiko. Dette gjelder for produktene seniorlån og kredittkort innen personmarkedet. For kredittkort har banken beregnet en tapsgrad basert på gjennomsnittlig estimert PD for kredittkortporteføljen innhentet fra eksternt kredittopplysningsbyrå og gjennomsnittlig LGD for kredittkort for perioden 2005-2014 beregnet av inkassoselskap. For seniorlån benyttes en tapsgrad på 0,001 prosent basert på at seniorlån i prinsippet ikke kan gå i mislighold da produktet er slik at ingen renter eller avdrag skal betales på lånet før boligen selges eller kunden dør.

For offentlige utlån i KLP Kommune-kreditt AS benyttes også forenklet tapsgradmetode, men her med unntaket for lav kredittrisiko slik at alle lån ligger i trinn 1. For disse utlånene benyttes en tapsgrad på 0,001 prosent.

OPPFØLGING AV MISLIGHOLDTE OG TAPSUTSATTE ENGASJEMENTER

Boliglån/pantelån følges i dag opp av en avdeling i banken som håndterer spesialengasjement ved hjelp av restanselister og oppfølginger i aktivitetssystemet. KLP Banken/konsernet benytter i dag egeninkasso frem til og med rettslig inndrivelse og gjennomføring av salg/tvangssalg. Eventuell restgjeld etter realisering av pant blir oversendt inkassoselskap for videre oppfølging dersom det ikke lykkes å komme frem til en nedbetalingsavtale.

For kredittkort har KLP Banken/konsernet en avtale med et inkassoselskap hvor ubetalte terminer følges opp med førinkasso. Inkassoselskapet følger

videre opp ubetalte krav med oppsigelse, rettslig inndrivelse og eventuelt overvåk i de sakene hvor rettslig inndrivelse hittil har vært forgjeves.

Individuell tapsnedskrivning

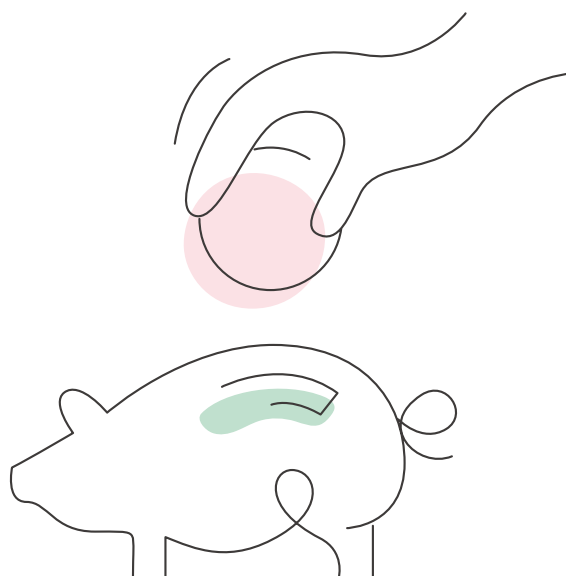
Boliglån med mislighold > 90 dager gjennomgås og følges opp jevnlig. I tillegg gjennomgås også engasjementer hvor banken har fått opplysninger om gjeldsforhandlinger eller andre forhold som skulle tilsi økt risiko. Det foretas en tapsvurdering av disse engasjementene. Pantesikkerheten vurderes med bakgrunn i tidligere fastsatt verdi, i tillegg til nye opplysninger om bankens pant i saken, for eksempel fra megler hvis salg/tvangssalg allerede er igangsatt. Dersom realisasjonsverdien viser seg å kunne bli lavere enn engasjementets restgjeld, foretas en tapsnedskrivning av engasjementet.

Engasjementer hvor det er foretatt individuell tapsnedskrivning, følges opp med sikte på å få realisert bankens/konsernets pant. Dette kan skje ved avtale om ordinært salg eller at vi følger opp rettslig ved hjelp av tvangssalg. I noen tilfeller kan betalingsavtale for å komme helt a jour være den beste løsningen, hvis kunden har betjenings-evne til dette. I sistnevnte tilfelle vil tapsnedskrivningen bli opprettholdt i minimum 1 år etter at lånet er tilfredsstillende betjent, før engasjementet anses som friskmeldt.

Konstatering av tap

For boliglån/pantelån vil konstatering av tap skje først etter at pantet er realisert og videre rettslig pågang ikke har ført frem, det vil si etter begjæring om utleggsforretning ikke har gitt noe resultat. Saken legges da til overvåk hos inkassoselskap og følges opp rettslig med jevne mellomrom.

Kredittkort blir bokført som konstatert tap når en sak avsluttes på grunn av insolvens, eller legges til overvåk hos inkassoselskapet. En sak legges i hoved-

sak til overvåk etter at rettslig pågang ikke har ført frem. Avslutning/ettergivelse av en sak skjer når det ikke er noe å hente i boet etter død, ved konkurs eller ved gjeldsordning.

BESKRIVELSE AV INPUT, FORUTSETNINGER OG ESTIMERINGSTEKNIKKER I MODELLEN FOR FORVENTET TAP (ECL-MODELL)

KLP Banken/konsernet har i forbindelse med overgangen til IFRS 9 og nye metoder for tapsberegning utviklet PD- og LGD-modeller for bankens/konsernets boliglånsportefølje. Det er utviklet en PD-modell for nye boliglånskunder og en PD-modell for eksisterende boliglånskunder. Den første modellen benytter data som er tilgjengelig på søknadstidspunktet og er gyldig i 3 måneder etter innvilgelse. Den andre modellen slår inn etter 3 måneder, og benytter seg også av data som avhenger av kundens oppførsel (f.eks. antall overtrekksdager). Forklaringsvariabler i datagrunnlaget er alder, inntekt, antall purringer siste 12 måneder, antall overtrekksdager siste 12 måneder, belåningsgrad, medlåntaker, mislighold siste 12 måneder og produkttype.

Det ble benyttet logistisk regresjon for å lage PD-modellen. Denne metoden regnes som en bransjestandard for

PD-modeller, det er enkelt å tolke og analysere output fra modellen og den kan gi høy forklaringsgrad gitt at visse forutsetninger er oppfylt. Metoden gjør det også mulig å kombinere rene kvantitative analyser med ekspertvurderinger, noe som var nyttig da datagrunnlaget var noe begrenset. Det ble gjort en grundig manuell analyse av et forholdsvis lite utvalg av potensielle variabler (grunnet begrenset datagrunnlag) for å komme frem til en optimal kombinasjon av variabler.

Det viktigste måltallet for en PD-modell er modellens diskrimineringssevne, dvs. muligheten til å skille dårlige kunder fra gode kunder. Diskrimineringssevnen måles ved hjelp av ROC (Receiver Operating Characteristic), som sier noe om hvor stor andel av prediksjonene som er korrekte. Modellen skal recalibreres en gang per år og da kan koeffisientverdiene bli oppdatert og man tilpasser seg det oppdaterte prediksjonsnivået.

Sannsynlighet for mislighold gjennom levetiden (Lifetime PD) benyttes for alle boliglån i KLP Banken unntatt seniorlån. Sannsynlighet for mislighold over levetiden (LTPD) til en kontrakt beregnes basert på aggregerte tall for hele datagrunnlaget for historisk observert misligholdsfrekvens for hvert år i kon-

traktens levetid og den enkelte kontraktens sannsynlighet for mislighold 12 måneder etter oppstart. Resultatene fra modellutviklingen viser at misligholdsfrekvensen øker noe i år 2 før den deretter synker. Dette er i tråd med forventet resultat, ettersom man regner med at det tar litt tid før et nylig innvilget boliglån havner i problemer, slik at PD i år 2 er høyere enn i år 1. En kunde vil typisk strekke seg langt for å unngå mislighold på boliglånet, og vil typisk gå i mislighold på andre fordringer før han går i mislighold på boliglånet. Reduksjonen i PD på etter år 2 kan forklares med en «survivalship effect», dvs. at kontraktene som har ikke har misligholdt de første 2 årene typisk er av bedre kredittkvalitet, og etter hvert som lånene nedbetales så blir risikoen lavere. Erfaring fra bransjen er at kontrakter som har eksistert over en viss tid, konvergerer mot en stabil observert misligholdsfrekvens. For KLP Bankens/konsernets boliglånsportefølje er 3 år satt som parameter for når misligholdsnivået konvergerer mot et langsiktig PD-nivå. Det langsiktige PD-nivået er satt til 0,3 prosent, som tilsvarer gjennomsnittlig PD for de beste kontraktene i porteføljen.

Eksposering ved mislighold (EAD) benyttes for alle boliglån i KLP Banken/konsernet unntatt seniorlån. EAD-

modellen har samme datautvalg som LTPD-modellen. Dersom en kontakt misligholdes vil kontraktens saldo på tidspunktet være bankens/konsernets eksponering mot kontrakten (exposure at default). Man kan uttrykke EAD for en kontrakt som en funksjon av sannsynligheten for at kontrakten ikke nedbetales innen tidspunkt t. For nedbetalingslån estimeres EAD på tidspunkt t som kontraktens saldo på tidspunktet i henhold til nedbetalingsplanen multiplisert med sannsynligheten for at kontrakten ikke nedbetales innen tidspunkt t. Sannsynligheten for at en kontrakt avsluttes før tid innen år t er beregnet som en prosentandel for hver år frem i tid fra 1 til 7 år.

Tap gitt mislighold (LGD)

En viktig del av beregningen av forventet tap er å se på hvor stor andel av de misligholdte kundene som blir friske. Banken/konsernet har sett på alle historiske mislighold over 90 dager og videre analysert endelig utfall av disse misligholdene. Resultatene av analysen viser en svært høy friskmeldingsgrad. KLP Banken/konsernet har siden oppstart håndtert mislighold og inkasso internt i banken/konsernet, og har én dedikert medarbeider som jobber med misligholdssakene i banken. Sakene følges tett, og det har vært et begrenset antall mislighold siden bankens oppstart. Analysen viser at banken har hatt minimale tap, og de fleste mislighold har blitt friskmeldt.

Friskmelding er definert som at kontoen er tilbake i løpende status (ikke lenger

90 dager over forfall/90 dager overtrukket over bankens vesentlighetsbeløp), eller at kontoen er avsluttet uten tap (typisk frivillig salg av pant eller refinansiering i annen bank). Ikke friskmeldt defineres som at inndrivelsesprosessen har resultert i at kontoen har et konstatert tap, eller at det er gjort en utleggsforretning mot kunden (tvangssalg av boligen eller inndrivelse av kaushjon. Kunder med status "intet til utlegg" havner også i denne kategorien). Dersom kunden har inngått gjeldsordning defineres dette også som ikke friskmeldt. En siste mulighet er at vi ikke kjenner det endelige utfallet av misligholdet på grunn av kort tidshorison mellom når misligholdtidspunktet og modelleringstidspunkt. Figuren under illustrerer de ulike utfallene et mislighold kan ha.

Observert friskmeldingsgrad skal beregnes og valideres for hvert nytt år på samme måte som denne er beregnet under modellutviklingen. Dersom observert friskmeldingsgrad avviker med mer enn 10 prosentpoeng fra estimatet som er benyttet i IFRS 9-modellen, skal det gjennomføres en vurdering av om det er nødvendig med tiltak, f.eks. re-estimering av modellen.

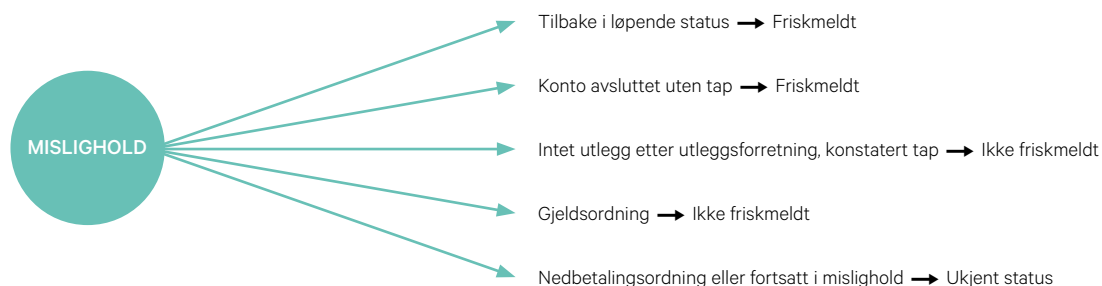
Fremadskuende informasjon

Et ledd i vurderingen av fremtidige tap er vurderingen av hvordan fremtiden vil se ut med tanke på de makroøkonomiske forholdene som påvirker bankenes kreditttap, f.eks. rentenivå, boligpriser, arbeidsledighet m.fl. For å beregne

forventet kredittap (ECL) har banken lagt til grunn tre ulike scenarier, som sannsynlighetsvektes basert på en vurdering av hvor sannsynlig hvert av de tre skisserte scenarioene er. Banken har lagt til grunn ett forventet utfall, ett pessimistisk utfall og ett optimistisk utfall for forventet kredittap, hvor de tre scenarioene har en faktor for utfall og en sannsynlighet for at scenarioet inntreffer. Summen av de vektete scenarioene utgjør det forventede kredittapet, og sannsynligheten for at hvert scenario inntreffer vil således påvirke det forventede kredittapet. I det negative scenarier er det lagt til grunn et boligprisfall på 30 prosent og en økning i gjennomsnittlig PD på 165 prosent. Dette scenarier er tillagt 15 prosent sannsynlighet. I det positive scenarier har banken lagt til grunn at boligprisene øker med 5 prosent og at gjennomsnittlig PD halveres. Dette scenarier er tillagt 20 prosent sannsynlighet. Forventet scenario er således vektet med 65 prosent sannsynlighet.

Dersom man kun legger til grunn et pessimistisk scenario vil de forventede kredittapene omtrent doble seg, og dersom man kun legger til grunn et optimistisk scenario vil de forventede tapene mer enn halvere seg.

KLP Bankens risikoforum vurderer hvert kvartal disse scenarioene og vektingen av disse med bakgrunn i endringer i makro eller andre forhold som vil kunne påvirke tapsnedskrivningene i banken.

NOTE 18 Tap på utlån - forts.**Totalt tap på utlån og fordringer på kunder - alle segment**

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Total
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2018	2 806	524	2 639	5 970
Overføring til trinn 1	185	-185	0	0
Overføring til trinn 2	-150	150	0	0
Overføring til trinn 3	0	-21	21	0
Netto endring	-197	403	-1 618	-1 411
Nye tap	784	144	0	928
Fraregnet tap	-146	-136	-53	-335
Avsetning 31.12.2018	3 283	879	990	5 151
Endring (01.01.2018 - 31.12.2018)	476	354	-1 649	-818

Tap på utlån og fordringer på kunder vurdert til amortisert kost

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Total
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2018	612	209	331	1 153
Overføring til trinn 1	54	-54	0	0
Overføring til trinn 2	-66	66	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-13	124	-180	-69
Nye tap	146	49	0	194
Fraregnet tap	-37	-130	-53	-220
Avsetning 31.12.2018	696	264	99	1 059
Endring (01.01.2018 - 31.12.2018)	84	55	-233	-94

NOTE 18 Tap på utlån - forts.

Tap på utlån og fordringer på kunder vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat (VVOCI)

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Avsetning 01.01.2018	65	304	2 308	2 677
Overføring til trinn 1	128	-128	0	0
Overføring til trinn 2	-13	13	0	0
Overføring til trinn 3	0	-21	21	0
Netto endring	-57	217	-1 438	-1 277
Nye tap	47	88	0	135
Avsetning 31.12.2018	170	474	891	1 536
Endring (01.01.2018 - 31.12.2018)	105	170	-1 417	-1 142

Tap på ubenyttet kreditt

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Avsetning 01.01.2018	2 020	5	0	2 025
Overføring til trinn 1	4	-4	0	0
Overføring til trinn 2	-71	71	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-127	62	0	-65
Nye tap	591	6	0	598
Avsetning 31.12.2018	2 416	141	0	2 557

Individuelle tapsnedskrivninger foretas manuelt for hver enkelt sak basert på status og eventuell pantesikkerhet for lånet. Eksempel, hvis et misligholdt lån har gått til tvangssalg og det viser seg at lånets panteverdi/realisasjonsverdi ikke vil dekke inn lånets restgjeld, blir 'differansen' bokført som individuell tapsnedskrivning. Når pant er realisert og forsøk

på videre inndrivelse ikke har ført frem, blir restkravet lagt til langtidsovervåk (vi bruker i dag Lindorff til langtidsovervåk). Restlånet blir da bokført som konstatert tap og går ut av selve balansen.

Det er dette som i hovedsak har skjedd i 4. kvartal. Et større restlån etter tvangssalg av pant (ca. 1,9 mill.) er overført til

konstatert tap. Dermed blir den individuelle tapsnedskrivning, redusert mens de konstaterte tapene har økt tilsvarende.

Hvis det lykkes å inndrive midler på de konstaterte tapene i fremtiden, vil disse komme som inngang på tidligere tap.

NOTE 18 Tap på utlån - forts.**Balansført verdi utlån og fordringer på kunder - alle segment**

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	4 889 411	577 960	57 289	5 524 660
Overføring til trinn 1	273 508	-270 739	-295	2 473
Overføring til trinn 2	-40 166	40 166	0	0
Overføring til trinn 3	-927	-6 132	7 060	0
Netto endring	-75 388	-1 330	221	-76 498
Nye utlån	4 277 191	46 479	0	4 323 671
Fraregnet utlån	0	-280 660	-8 003	-288 663
Brutto utlån 31.12.2018	9 323 629	105 744	56 271	9 485 644

Bokført verdi utlån og fordringer på kunder vurdert til amortisert kost

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	185 787	47 998	45 516	279 302
Overføring til trinn 1	8 413	-8 413	0	0
Overføring til trinn 2	-6 211	6 211	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-6 535	620	-142	-6 056
Nye utlån	363 481	1 932	0	365 413
Fraregnet utlån	0	-78 950	-4 089	-83 040
Brutto utlån 31.12.2018	544 936	-30 602	41 285	555 619

Bokført verdi utlån og fordringer på kunder vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat (VVOCI)

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	4 703 624	330 868	11 773	5 046 264
Overføring til trinn 1	265 095	-262 326	-295	2 473
Overføring til trinn 2	-33 955	33 955	0	0
Overføring til trinn 3	-927	-6 132	7 060	0
Netto endring	-68 853	-1 950	362	-70 441
Nye utlån	3 913 710	44 547	0	3 958 258
Fraregnet utlån	0	-2 615	-3 914	-6 529
Brutto utlån 31.12.2018	8 778 693	136 346	14 986	8 930 025

NOTE 18 Tap på utlån - forts.**Eksposering -ubenyttet kreditt**

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	608 092	1 830	0	609 922
Overføring til trinn 1	34 517	-1 787	0	32 730
Overføring til trinn 2	-6 735	6 735	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-21 896	-1 503	0	-23 399
Nye utlån	143 961	250	0	144 212
Brutto utlån 31.12.2018	757 939	5 525	0	763 465

Påløpte renter inngår ikke i balanseført verdi.

Resultatførte tap består av

KLP BANKEN AS TUSEN KRONER	01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
Endring tapsavsetninger i trinn 1, 2 og 3	-6 371	-962
Konstaterte tap	-512	-2 190
Inngått på tidligere konstaterte tap	56	0
Totale tap i resultatregnskapet	-6 827	-3 152

NOTE 18 Tap på utlån - forts.**Totalt tap på utlån og fordringer på kunder - alle segment**

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Avsetning 01.01.2018	2 964	524	2 639	6 128
Overføring til trinn 1	185	-185	0	0
Overføring til trinn 2	-150	150	0	0
Overføring til trinn 3	0	-21	21	0
Netto endring	-203	403	-1 618	-1 418
Nye tap	812	144	0	955
Fraregnet tap	-156	-136	-53	-344
Avsetning 31.12.2018	3 452	879	990	5 321
Endring (01.01.2018 - 31.12.2018)	488	354	-1 649	-807

Tap på utlån og fordringer på kunder vurdert til amortisert kost

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Avsetning 01.01.2018	835	514	2 639	3 988
Overføring til trinn 1	182	-182	0	0
Overføring til trinn 2	-79	79	0	0
Overføring til trinn 3	0	-21	21	0
Netto endring	-76	341	-1 618	-1 352
Nye tap	220	137	0	358
Fraregnet tap	-47	-130	-53	-229
Avsetning 31.12.2018	1 036	738	990	2 764
Endring (01.01.2018 - 31.12.2018)	200	225	-1 649	-1 224

NOTE 18 Tap på utlån - forts.**Tap på ubenyttet kreditt**

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Avsetning 01.01.2018	2 020	5	0	2 025
Overføring til trinn 1	4	-4	0	0
Overføring til trinn 2	-71	71	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-127	62	0	-65
Nye tap	591	6	0	598
Avsetning 31.12.2018	2 416	141	0	2 557

Balansført verdi utlån og fordringer på kunder - alle segment

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	26 070 908	577 960	57 289	26 706 157
Overføring til trinn 1	273 508	-270 739	-295	2 473
Overføring til trinn 2	-48 660	48 660	0	0
Overføring til trinn 3	-927	-6 132	7 060	0
Netto endring	-969 177	-1 476	221	-970 432
Nye utlån	10 269 425	54 018	0	10 323 443
Fraregnet utlån	-2 356 315	-280 660	-8 003	-2 644 978
Brutto utlån 31.12.2018	33 238 762	121 631	56 271	33 416 664

Bokført verdi utlån og fordringer på kunder vurdert til amortisert kost

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	26 070 908	378 866	57 289	26 507 064
Overføring til trinn 1	273 508	-270 739	-295	2 473
Overføring til trinn 2	-48 660	48 660	0	0
Overføring til trinn 3	-927	-6 132	7 060	0
Netto endring	-969 177	-1 476	221	-970 432
Nye utlån	10 269 425	54 018	0	10 323 443
Fraregnet utlån	-2 356 315	-81 566	-8 003	-2 445 884
Brutto utlån 31.12.2018	33 238 762	121 631	56 271	33 416 664

NOTE 18 Tap på utlån - forts.**Eksposering - ubenyttet kreditt**

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	Total
Brutto utlån 01.01.2018	608 092	1 830	0	609 922
Overføring til trinn 1	34 517	-1 787	0	32 730
Overføring til trinn 2	-6 735	6 735	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-21 896	-1 503	0	-23 399
Nye utlån	143 961	250	0	144 212
Brutto utlån 31.12.2018	757 939	5 525	0	763 465

Påløpte renter inngår ikke i balanseført verdi.

Resultatførte tap består av

KLP BANKEN AS KONSERN TUSEN KRONER	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
Endring tapsavsetninger i trinn 1, 2 og 3	-6 382	-962
Konstaterte tap	-512	-2 190
Inngått på tidligere konstaterte tap	56	0
Totale tap i resultatregnskapet	-6 838	-3 152

KLP Banken AS	TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern
01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017
120	Konstaterte tap boliglån	120
2 070	Konstaterte tap kredittkort	2 070
-105	Tilbakeføring av tidligere nedskrivninger	-105
1 116	Endring individuelle nedskrivninger	1 116
-48	Endring gruppevis nedskrivninger	-48
3 152	Sum tap på utlån	3 152
KLP Banken AS	TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern
31.12.2017		31.12.2017
2 252	Saldo på tapsnedskrivning på utlån 01.01	2 252
-105	Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	-105
1 116	Periodens nedskrivning på individuelle utlån	1 116
-48	Periodens gruppevis nedskrivning på utlån	-48
3 214	Sum nedskrivning på utlån 31.12	3 214
21 741	Brutto misligholdte over 90 dager	21 741
0	Brutto øvrige tapsutsatte	0

Det forventes ikke tap eller nedskrivninger på misligholdte lån til offentlig sektor.

NOTE 19 Finansielle eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

KLP BANKEN AS

31.12.2018 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	21	0	21	-21	0	0
Sum	21	0	21	-21	0	0
GJELD						
Finansielle derivater	6 552	0	6 552	-21	-8 893	0
Sum	6 552	0	6 552	-21	-8 893	0

KLP BANKEN AS KONSERN

31.12.2018 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	62 483	0	62 483	-62 483	0	0
Sum	62 483	0	62 483	-62 483	0	0
GJELD						
Finansielle derivater	111 955	0	111 955	-62 483	-8 892	40 580
Sum	111 955	0	111 955	-62 483	-8 892	40 580

NOTE 19 Finansielle eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør forts.

KLP BANKEN AS

31.12.2017 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	3 547	0	3 547	-3 547	0	0
Sum	3 547	0	3 547	-3 547	0	0
GJELD						
Finansielle derivater	11 860	0	11 860	-3 547	0	8 313
Sum	11 860	0	11 860	-3 547	0	8 313

KLP BANKEN AS KONSERN

31.12.2017 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	91 394	0	91 394	-91 394	0	0
Sum	91 394	0	91 394	-91 394	0	0
GJELD						
Finansielle derivater	188 103	0	188 103	-91 394	-11 251	85 458
Sum	188 103	0	188 103	-91 394	-11 251	85 458

NOTE 20 Verdipapirgjeld - børsnoterte obligasjoner med fortrinnsrett og sertifikater

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
1 600 000	1 225 000	Obligasjoner, nominell verdi	25 876 000	23 846 000
2 421	-246	Verdijusteringer	29 847	52 942
4 677	1 829	Påløpte renter	68 121	55 332
-130 000	-212 000	Egenbeholdning, nominell verdi	-1 934 000	-1 030 000
1 477 098	1 014 583	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 039 968	22 924 274
1,52 %	1,75 %	Rente på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, på rapporteringstidspunkt.	1,61 %	1,28 %

Renten er beregnet som et vektet gjennomsnitt på act/360-basis. Den inkluderer effekter av rentesikringer og amortiseringskostnader.

KLP BANKEN AS

TUSEN KRONER	Balanse 31.12.2017	Emittert	Forfall/innløst tilbakekjøpt	Andre endringer	Balanse 31.12.2018
ENDRING AV GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER					
Obligasjoner, nominell verdi	1 600 000	400 000	-775 000	0	1 225 000
Verdijusteringer	2 421	0	0	-2 667	-246
Påløpte renter	4 677	0	0	-2 848	1 829
Egenbeholdning, nominell verdi	-130 000	0	-82 000	0	-212 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 477 098	400 000	-857 000	-5 515	1 014 583

KLP BANKEN AS KONSERN

TUSEN KRONER	Balanse 31.12.2017	Emittert	Forfall/innløst tilbakekjøpt	Andre endringer	Balanse 31.12.2018
ENDRING AV GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER					
Obligasjoner, nominell verdi	23 846 000	6 500 000	-4 470 000	0	25 876 000
Verdijusteringer	52 942	0	0	-23 095	29 847
Påløpte renter	55 332	0	0	12 789	68 121
Egenbeholdning, nominell verdi	-1 030 000	0	-904 000	0	-1 934 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 924 274	6 500 000	-5 374 000	-10 306	24 039 968

NOTE 21 Innskudd fra kunder

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
9 669 046	10 661 749	Innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	10 661 749	9 669 046
9 669 046	10 661 749	Sum innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	10 661 749	9 669 046
KUNDEINNSKUDD FORDELT PÅ KUNDEGRUPPER				
7 713 393	8 747 851	Innskudd fra kunder personmarked	8 747 851	7 713 393
1 955 653	1 913 898	Innskudd fra kunder offentlig marked	1 913 898	1 955 653
9 669 046	10 661 749	Sum innskudd fra kunder	10 661 749	9 669 046
1,38 %	1,41 %	Rente på innskudd fra kunder, på rapporteringstidspunkt	1,41 %	1,38 %

Renten er beregnet som et vektet gjennomsnitt på act/360-basis.

NOTE 22 Eierinteresser i konsernselskaper**KLP BANKEN AS**

TUSEN KRONER	Eierandel %	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 31.12.2018	Bokført verdi 31.12.2017
FORETAK I SAMME KONSERN:				
KLP Boligkreditt AS	100	490 470	490 470	370 470
KLP Kommunekreditt AS	100	675 000	675 000	675 000
Sum		1 165 470	1 165 470	1 045 470

NOTE 23 Driftsmidler

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
864	1 172	Anskaffelseskost 01.01	1 172	864
307	72	Anskaffet i perioden	72	307
0	0	Avgang i perioden	0	0
1 171	1 244	Anskaffelseskost 31.12	1 244	1 171
-326	-430	Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-430	-326
-103	-148	Årets avskrivninger	-148	-103
-429	-577	Akkumulerte avskrivninger	-577	-429
742	667	Bokført verdi	667	742

NOTE 24 Immaterielle eiendeler

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
39 425	52 944	Anskaffelseskost 01.01	52 944	39 425
13 518	6 115	Tilgang	6 115	13 518
0	0	Avgang	0	0
52 943	59 058	Anskaffelseskost 31.12	59 058	52 943
-19 470	-25 790	Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger tidligere år	-25 790	-19 470
-6 320	-7 969	Årets ordinære avskrivninger	-7 969	-6 320
27 153	25 299	Bokført verdi	25 299	27 153
3-7 år	Avskrivningstid		3-7 år	

NOTE 25 Kapitaldekning

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
1 790 000	1 790 000	Aksjekapital og overkursfond	1 790 000	1 790 000
230 561	255 450	Annen egenkapital	347 652	287 591
2 020 561	2 045 450	Sum egenkapital	2 137 652	2 077 591
-1 318	-1 000	Verdjusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-2 015	-2 759
-27 153	-25 299	Fradrag goodwill og andre immaterielle eiendeler	-25 299	-27 153
-7 891	-11 561	Utsatt skattefordel	-8 667	-7 392
1 984 200	2 007 590	Ren kjernekapital	2 101 671	2 040 287
0	0	Tilleggskapital	0	0
0	0	Tilleggskapital	0	0
1 984 200	2 007 590	Sum tellende ansvarlig kapital	2 101 671	2 040 287
775 942	845 266	Kapitalkrav	837 802	767 527
1 208 258	1 162 324	Overskudd av ansvarlig kapital	1 263 869	1 272 760
BEREGNINGSGRUNNLAG KREDITTRISIKO				
4 668 122	5 352 003	Institusjoner	299 070	283 326
0	4 287	Lokale og regionale myndigheter	3 384 588	3 296 369
3 337 608	3 393 128	Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	5 922 925	5 107 629
73 419	82 717	Massemarked	82 717	73 419
67 215	63 181	Forfalte engasjementer	63 181	67 215
100 236	60 964	Obligasjoner med fortrinnsrett	156 334	231 839
1 153 266	1 228 184	Øvrige engasjementer	62 714	107 796
9 399 866	10 184 464	Beregningsgrunnlag kredittrisiko	9 971 529	9 167 593

NOTE 25 Kapitaldekning - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
751 989	814 757	Kreditrisiko	797 722	733 407
23 951	30 507	Operasjonell risiko	39 956	33 967
2	2	Beregningsgrunnlag for risiko for svekket kredittverdighet hos motpart	124	153
775 942	845 266	Samlet kapitalkrav eiendeler	837 802	767 527
20,5 %	19,0 %	Ren kjernekapitaldekning prosent	20,1 %	21,3 %
0,0 %	0,0 %	Tilleggs kapital prosent	0,0 %	0,0 %
20,5 %	19,0 %	Kapitaldekning prosent	20,1 %	21,3 %
5,5 %	5,2 %	Uvektet kapitaldekning	5,6 %	5,7 %

KAPITALKRAV PER 31.12.2018	Kjernekapital	Tilleggs kapital	Ansvarlig kapital
Minstekrav uten buffere	4,5 %	3,5 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	0,0 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Motsyklisk buffer	2,0 %	0,0 %	2,0 %
Pilar 2-tillegg	2,1 %	0,0 %	2,1 %
Gjeldende kapitalkrav inkl. buffere	14,1 %	3,5 %	17,6 %
Minstekrav til uvektet kjernekapital	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Krav om buffer i kjernekapital for banken	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Kapitalkrav uvektet kjernekapital	3,0 %	0,0 %	3,0 %

KLP Banken har fått innvilget unntak fra bufferkravet til uvektet kjernekapitalandel ihht. CRR/CRD IV-forskriften § 5.

NOTE 26 Skatt

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
124 687	37 601	Regnskapsmessig resultat før skatt	83 429	103 074
Andre resultatkomponenter:				
-1 145	-2 326	Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	-2 326	-1 145
68	0	Verdiregulering aksjeinstrumenter	0	68
0	171	Verdiregulering andre instrumenter enn aksjer via OCI	171	0
Forskjeller mellom regnskapsmessig- og skattemessig resultat:				
-95 000	0	Andre fradrag (mottatt utbytte i løpet av året)	0	0
-592	2 703	Tilbakeføring av verdiendring finansielle eiendeler som er midlert.forskjeller	-44 813	-33 656
383	-4 135	Andre permanente forskjeller	-4 293	383
1 117	11 977	Endring i forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	48 316	35 453
29 519	45 991	Skattemessig resultat	80 484	104 178
0	0	Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	0
29 519	45 991	Grunnlag for betalbar skatt i skattekostnaden	80 484	104 178
0	0	Fremførbart underskudd fra tidligere år	0	0
0	0	Årets endring i fremførbart underskudd	0	0
0	0	Sum fremførbart underskudd pr 31.12	0	0
29 519	45 991	Skattemessig overskudd	80 484	104 178
AVSTEMMING AV GRUNNLAG FOR UTSATT SKATT/SKATTEFORDEL				
Utsatt skattefordel knyttet til:				
-8	-608	Driftsmidler	-608	-8
-1 573	-2 214	Finansielle instrumenter	-4 250	-16 219
-670	0	Sikring av innlån	-8 693	-15 554
-7 860	-9 566	Pensjonsforpliktelse	-9 566	-7 860
-214	0	Andre forskjeller	-505	-1 285
-10 326	-12 388	Sum utsatt skattefordel	-23 621	-40 927
Utsatt skatt knyttet til:				
2 435	828	Utlån til kunder og kredittforetak	14 954	33 535
2 435	828	Sum utsatt skatt	14 954	33 535
-7 891	-11 561	Netto utsatt skatt/skattefordel	-8 667	-7 392
0	0	Fremførbart underskudd	0	0
0	0	Utsatt skatt på fremførbart underskudd	0	0
-7 891	-11 561	Utsatt skatt/ skattefordel	-8 667	-7 392
-7 891	-11 561	Balanseført utsatt skattefordel	-8 667	-7 392

NOTE 26 Skatt - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
OPPSUMMERING AV ÅRETS SKATTEKOSTNAD				
-10	4	Resultatført skatt som vedrører tidligere år	4	-12
-149	-3 670	Endring av utsatt skatt	-1 275	-474
0	681	Endringen av utsatt skatt ført direkte mot egenkapital	718	0
7 380	11 498	Skatt på avgitt konsernbidrag	19 431	25 298
7 221	8 513	Resultatført skatt	18 877	24 812
5,9 %	24,0 %	Effektiv skatteprosent	23,2 %	24,3 %
AVSTEMMING AV SKATTEPROSENT				
124 698	37 601	Resultat før skatt	83 429	103 074
-1 077	-2 155	Poster i utvidet resultat	-2 326	-1 077
123 610	35 446	Totalresultat før skatt	81 103	101 997
30 903	8 862	Skattekostnad nominell skattesats	20 276	25 499
7 231	8 513	Skattekostnad effektiv skattesats	18 838	24 812
23 672	349	Forskjell i skattekostnad mellom effektiv og nominell skattesats	1 439	687
0	-4	Korrigert skatt fra tidligere år	-4	0
-79	1 034	Skatt på permanente forskjeller	1 073	-79
0	-681	Skatt ført direkte mot egenkapital	-718	0
23 750	0	Skatt på utbytte og mottatt konsernbidrag	0	0
0	0	Endring i utsatt skatt/skattefordel som følge av endret skattesats	1 088	766
23 671	349	Total	1 439	687

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). Foretaket tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstillt kravene om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Foretaket har AFP-ordning.

Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2.

TUSEN KRONER	Felles- ordningen	Over drift	2018	Felles- ordningen	Over drift	2017
PENSJONSKOSTNADER						
Nåverdi av årets opptjening	8 732	476	9 207	7 448	398	7 845
Administrasjonsomkostning	220	0	220	204	0	204
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	1 262	67	1 329	1 079	56	1 135
Finansskatt - Pensjonskostnad	448	24	471	383	20	402
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm	10 661	566	11 227	9 113	474	9 587
NETTO FINANSKOSTNAD						
Rentekostnad	1 560	271	1 831	1 371	268	1 639
Forventet avkastning	-1 051	0	-1 051	-929	0	-929
Forvaltningsomkostning	125	0	125	109	0	109
Netto rentekostnad	634	271	905	551	268	819
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	89	38	128	78	38	115
Finansskatt - Netto rentekostnad	32	14	45	28	13	41
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	755	322	1 077	656	320	975
ESTIMATAVVIK PENSJONER						
Aktuarielt tap (gevinst)	701	1 252	1 953	490	472	961
Arbeidsgiveravgift	99	177	275	69	66	136
Finansskatt	35	63	98	24	24	48
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift	835	1 491	2 326	583	562	1 145
Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik	12 251	2 380	14 631	10 352	1 355	11 707
PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	67 148	12 599	79 747	56 909	11 001	67 910
Pensjonsmidler	47 619	0	47 619	41 512	0	41 512
Netto forpliktelse før arb.avgift og finansskatt	19 529	12 599	32 128	15 398	11 001	26 398
Arbeidsgiveravgift	2 754	1 776	4 530	2 171	1 551	3 722
Finansskatt	976	630	98	770	550	48
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	70 878	15 006	85 884	59 850	13 102	72 952
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	23 259	15 006	38 265	18 339	13 102	31 440
AVSTEMMING PENSJONSFORPLIKTELSE						
Balansført nto forpliktelse/(midler) 01.01	18 339	13 102	31 440	14 395	11 884	26 279
Resultatført pensjonskostnad	10 661	566	11 227	9 113	474	9 587
Resultatført finanskostnad	755	322	1 077	656	320	975
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	835	1 491	2 326	583	562	1 145
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-6 155	-56	-6 211	-759	-16	-775
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-308	-20	-328	-269	-6	-275
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-868	-400	-1 267	-5 381	-115	-5 496
Balansført nto forpliktelse/(midler) 31.12	23 259	15 006	38 265	18 339	13 102	31 440

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.

TUSEN KRONER	Felles- ordningen	Over drift	2018	Felles- ordningen	Over drift	2017
ENDRING I PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto pensjonsmidler 01.01	59 850	13 102	72 952	48 178	11 884	60 062
Nåverdi av årets opptjening	8 732	476	9 207	7 448	398	7 845
Rentekostnad	1 560	271	1 831	1 371	268	1 639
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	1 340	1 491	2 831	3 518	562	4 080
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	1 262	67	1 329	1 079	56	1 135
Arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	89	38	128	78	38	115
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-868	-56	-924	-759	-16	-775
Finansskatt av pensjonskostnad	448	24	471	383	20	402
Finansskatt av netto rentekostnad	32	14	45	28	13	41
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-308	-20	-328	-269	-6	-275
Utbetalinger	-1 259	-400	-1 659	-1 203	-115	-1 318
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	70 878	15 006	85 884	59 850	13 102	72 952
ENDRING I PENSJONSMIDLER						
Pensjonsmidler 01.01	41 512	0	41 512	33 783	0	33 783
Forventet avkastning	1 051	0	1 051	929	0	929
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	505	0	505	2 935	0	2 935
Administrasjonsomkostning	-220	0	-220	-204	0	-204
Finansomkostning	-125	0	-125	-109	0	-109
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	6 155	400	6 554	5 381	115	5 496
Utbetalinger	-1 259	-400	-1 659	-1 203	-115	-1 318
Pensjonsmidler 31.12	47 619	0	47 619	41 512	0	41 512
PENSJONSORDNINGENS OVER-/ UNDERFINANSIERING						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	70 878	15 006	85 884	59 850	13 102	72 952
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	47 619	0	47 619	41 512	0	41 512
Netto pensjonsforpliktelse	23 259	15 006	38 265	18 339	13 102	31 440

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER (FELLES FOR ALLE PENSJONSORDNINGENE)	31.12.2018	31.12.2017
Diskonteringsrente	2,60 %	2,40 %
Lønnsvekst	2,75 %	2,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,50 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,73 %	1,48 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %

Til målingen av pensjonskostnaden for 2018 anvendes forutsetninger per 31.12.2017, mens for beregning av pensjonsforpliktelsen 31.12.2018 anvendes forutsetninger og bestand per 31.12.2018. Forutsetningene er basert på markedssituasjonen per 31.12.2018 og er i samsvar med anbefaling fra regnskapsstiftelsen.

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.

Aktuarielle forutsetninger

KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen")

En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen.

KLP har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivninger.

Uttak av AFP (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere):

Kostnadene til AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 42,5 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjonerings som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

FRIVILLIG AVGANG FOR FELLESDORDNING (I %)						
Alder (i år)	<24	24-29	30-39	40-49	50-55	>55
Turnover	25 %	15 %	7,5 %	5 %	3 %	0 %

PENSJONER OVER DRIFTEN

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013E lagt til grunn som i Fellesordningen.

ANTALL	Fellesordningen	Over drift	2018	Fellesordningen	Over drift	2017
MEDLEMSTATUS						
Antall aktive	74	2	76	68	3	71
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	36	7	43	22	5	27
Antall pensjoner	14	1	15	13	1	14

ANTALL	2018	2017
PENSJONSMIDLENES SAMMENSETNING		
Eiendom	12,7 %	12,3 %
Utlån	12,1 %	11,6 %
Aksjer	21,4 %	22,5 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	29,1 %	27,1 %
Omløpsobligasjoner	18,4 %	19,2 %
Likviditet/pengemarked	6,3 %	7,3 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 1,45 prosent i 2018 og 6,7 prosent i 2017.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2019 – 31. desember 2019 er 10,6 millioner kroner.

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.**SENSITIVITETSANALYSE PER 31.12.2018**

Diskonteringsrenten reduseres med 0,5 %	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	9,66 %
Årets opptjening	14,40 %
Lønnsvekst økes med 0,25 %	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,42 %
Årets opptjening	3,19 %
Dødeligheten styrkes med 10 %	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,50 %
Årets opptjening	1,90 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det lite sannsynlig og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning av brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 17,1 år.

NOTE 28 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v.

2018 TUSEN KRONER	Utbetalt fra KLP Banken AS						Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2018	Avdrags-plan ¹	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2018	Avdrags-plan ¹
LEDENDE ANSATTE												
Leif Magne Andersen, adm. direktør	2 110	162	765	2 995	2,30	A42	-	-	-	1 235	2,40	A42/A44
Carl Steinar Lous, avdelingsleder offentlig marked	1 311	27	376	-	-	-	-	-	-	2 211	2,30	A20/A32
Christopher A. Steen, avdelingsleder finans	1 256	62	227	-	-	-	-	-	-	2 002	2,30	A36
STYRET												
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	-	-	4 016	201	1 496	11 939	2,30-2,40	A45
Aage E. Schaanning	-	-	-	5 779	2,30	Fleksilån	3 498	163	1 255	-	-	-
Aina Iren Slettedal Eide	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjell Fosse	119	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Ingrid Aune	108	-	-	-	-	-	53	-	-	-	-	-
Christin Kleppe, valgt av og blant de ansatte	108	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Espen Trandum, valgt av og blant de ansatte	108	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
ANSATTE												
Lån ansatte i KLP Banken AS til ansattevilkår				- 22 235	-	-	-	-	-	38 422	-	-
Lån ansatte i KLP Banken AS til ordinære vilkår				- 12 588	-	-	-	-	-	18 906	-	-

2017 TUSEN KRONER	Utbetalt fra KLP Banken AS						Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2017	Avdrags-plan ¹	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2017	Avdrags-plan ¹
LEDENDE ANSATTE												
Leif Magne Andersen, adm. direktør	2 059	164	713	3 740	2,10-2,35	A44	-	-	-	663	2,35	A42
Carl Steinar Lous, avdelingsleder offentlig marked	1 234	24	369	-	-	-	-	-	-	2 376	2,10	A20/A31
Christopher A. Steen, avdelingsleder finans	1 221	28	221	3 476	2,35	A47	-	-	-	2 882	2,10-2,35	A31/A42
STYRET												
Sverre Thornes, leder	-	-	-	4 041	2,35	A47	3 900	205	1 457	9 515	2,10	A45
Aage E. Schaanning	-	-	-	5 991	2,10	Fleksilån	3 413	167	1 224	-	-	-
Aina Iren Slettedal Eide	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva M. Salvesen ²	57	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-
Kjell Fosse	116	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Ingrid Aune	53	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-
Christin Kleppe, valgt av og blant de ansatte	105	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Espen Trandum, valgt av og blant de ansatte	105	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
ANSATTE												
Lån ansatte i KLP Banken AS til ansattevilkår				- 24 638	-	-	-	-	-	44 946	-	-
Lån ansatte i KLP Banken AS til ordinære vilkår				- 18 862	-	-	-	-	-	29 323	-	-

¹ A=Annuitetslån, siste avdrag ² Fratrådt i løpet av året

NOTE 28 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v. - forts.

TUSEN KRONER		2018	2017
Periodens kostnader knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte		251	282
<p>Styret i KLP har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder for hele konsernet, samt etablert et godtgjørelsesutvalg som er et underutvalg av styret. Utvalget innstiller på og fører kontroll med at godtgjørelsesordningene i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.</p> <p>Administrerende direktør i KLP Banken AS har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti. Han har pensjonsalder på 65 år.</p> <p>Avdelingsleder Offentlig Marked innehar også vervet som administrerende direktør i datterselskapet KLP Kommunekreditt, men mottar ingen godtgjørelse for det vervet. Han har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti ved oppsigelse/avtalt fratreden. Hans pensjonsalder er 70 år.</p> <p>Avdelingsleder finans innehar vervet som administrerende direktør i datterselskapet KLP Boligkreditt AS. Han mottar ingen godtgjørelse for dette vervet, og har ingen avtale om presta-</p>	<p>sjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti. Hans pensjonsalder er 70 år.</p> <p>Alle ansatte i KLP konsernet i Norge er innmeldt i KLPs pensjonsordning for kommuner og bedrifter. De ansatte opp-tjener pensjonsrettigheter i denne ordningen for lønn opptil 12G.</p> <p>Ansatte i KLP konsernet med lønn over 12 G og med lavere pensjonsalder enn 67 år, opptjener pensjonsytelser også for lønn over 12G. Full alderspensjon i denne tilleggsdekningen utgjør 66% av lønn over 12G, og oppnås etter minst 30 års opptjening i ordningen. Ansatte med spesiell avtale om lavere pensjonsalder enn 67 år sikres alderspensjon tilsvarende 66% av all pensjongivende lønn fram til 67 år. Denne tilleggsordningen ble lukket 2. mai 2013 og gjelder ikke for ansatte som startet etter denne dato. Ordningen gjelder heller ikke for ansatte som var ansatt på dette tidspunkt i KLP, men som først etter denne dato mottar lønn over 12G.</p> <p>Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller</p>	<p>andre fordeler ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet.</p> <p>Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen.</p> <p>Styremedlemmer som er ansatt i KLP konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP konsernet. Det samme gjelder opplysninger om utlån.</p> <p>Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift og finansskatt.</p> <p>Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP konsernet som kan søkes opp på klp.no.</p>	

NOTE 29 Antall ansatte

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
2017	2018		2018	2017
70	68	Antall fast ansatte 31.12.	68	70
6	9	Antall midlertidig ansatte 31.12.	9	6
76	77	Totalt antall ansatte 31.12.	77	76
66	66	Antall årsverk fast ansatte	66	66
6	8	Antall årsverk midlertidig ansatte	8	6
72	74	Totalt antall årsverk	74	72

NOTE 30 Lønn og administrasjonskostnader

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
45 417	49 400	Lønn	49 400	45 417
7 734	7 212	Arbeidsgiveravgift	7 212	7 734
2 970	2 560	Finansskatt	2 560	2 970
8 651	11 368	Pensjoner inkludert arbeidsgiveravgift og finansskatt	11 368	8 651
1 586	1 486	Andre ytelser	1 486	1 586
66 358	72 026	Sum lønn og administrasjonskostnader	72 026	66 358

NOTE 31 Andre eiendeler

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
4 310	6 824	Mellomværende med foretak i samme konsern	289	450
368	121	Diverse fordringer	122	368
0	2	Forskuddsbetalte kostnader	2	0
4 678	6 947	Sum andre eiendeler	413	818

NOTE 32 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
49 636	62 447	Mellomværende med foretak i samme konsern	52 187	45 857
3 045	7 796	Kreditorer	7 825	3 147
416	5 708	Diverse gjeld	5 710	418
7 380	11 498	Betalbar skattegjeld	19 431	25 298
60 477	87 449	Sum annen gjeld	85 154	74 720
3 208	3 227	Forskuddstrekk	3 227	3 208
2 299	2 486	Arbeidsgiveravgift	2 486	2 299
817	900	Finansskatt	900	817
5 110	5 322	Feriepenger	5 322	5 110
31 440	38 265	Pensjonsforpliktelse	38 265	31 440
0	0	Mva	0	246
3 522	1 917	Avsatte kostnader	1 917	4 140
46 397	52 117	Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelse	52 117	47 261

NOTE 33 Transaksjoner med nærstående parter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
RESULTATPOSTER				
57 000	58 000	KLP, honorarer låneforvaltning	58 000	57 000
14 392	12 823	KLP Kommunekreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
31 178	43 084	KLP Boligkreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
7 303	4 871	KLP Kommunekreditt AS, renter utlån	0	0
5 431	10 471	KLP Boligkreditt AS, renter utlån	0	0
-52	-66	KLP Kapitalforvaltning AS, honorar utførte tjenester	-226	-294
-3 976	-4 150	KLP, husleie	-4 150	-3 976
-1 519	-1 554	KLP Skipsbygget AS, husleie	-1 554	-1 519
-108	-101	KLP Bassengtomten AS, leie parkering	-101	-108
-386	-473	KLP Eiendomsdrift AS, andel felleskostnader kontorbygg	-473	-386
-8 651	-11 368	KLP, pensjonspremie	-11 368	-8 651
-57 666	-67 616	KLP, stabstjenester (selvkost)	-67 616	-57 666
1 115	-759	KLP konsernselskaper, subsidiert rente ansattlån	2 173	2 552
44 061	43 161	Sum	-25 316	-13 048

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
BALANSEPOSTER				
275 170	430 208	KLP Kommunekreditt AS, utlån konsern kortsiktig	0	0
500 345	1 036 913	KLP Boligkreditt AS, utlån konsern kortsiktig	0	0
-3 503	-8 122	KLP Kommunekreditt AS, avregning lån	0	0
-538	-2 166	KLP Boligkreditt AS, avregning lån	0	0
-42 910	-49 214	KLP, avregning lån	-49 214	-42 910
-2 207 037	-4 871 955	KLP Boligkreditt AS, overført lån	0	0
NETTO MELLOMVÆRENDE TIL				
-2 574	-2 935	KLP	-2 773	-2 321
1 296	1 672	KLP Kommunekreditt AS, netto mellomværende	0	0
2 956	5 089	KLP Boligkreditt AS, netto mellomværende	0	0
-53	52	KLP konsernselskaper, netto øvrige mellomværende	23	-175
-1 476 848	-3 460 457	Sum	-51 964	-45 406

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av foretakets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordringen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

NOTE 34 Honorar til revisor

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2018 -31.12.2018		01.01.2018 -31.12.2018	01.01.2017 -31.12.2017
235	525	Ordinær revisjon	1 003	588
144	0	Attestasjonstjenester	278	324
531	465	Andre tjenester utenfor revisjonen	470	550
910	990	Sum honorar til revisor	1 752	1 462

Revisjonshonoraret periodiseres ikke, men kostnadsføres i henhold til mottatt faktura. Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

NOTE 35 Betingede forpliktelser

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
673 459	561 905	Ubenyttede kredittrammer utlån	561 905	673 459
98 797	115 924	Lånetilsagn	616 318	212 769
189 223	201 584	Ubenyttet kreditt på utstedte kredittkort	201 584	189 223
17 046 000	17 743 000	Trekkfasilitet KLP Kommunekreditt AS	0	0
4 300 000	6 908 000	Trekkfasilitet KLP Boligkreditt AS	0	0
22 307 479	25 530 413	Sum betingede forpliktelser	1 379 807	1 075 451

NOTE 36 Nedskrevne eiendeler

KLP Banken AS KLP Banken AS konsern		1. Kontraktbeløp på lån som er nedskrevet, men som fortsatt kan inndrives	2. Nedskrevet i regnskapet	3. Utestående som kan inndrives	4. Antatt panteverdi av sikkerheter for beløp som kan inndrives	5. Punkt 3-4 eksponering uten sikkerheter	6. Punkt 4 i % av punkt 3
31.12.2018 TUSEN KRONER							
	Sikkerhet	Brutto eksponering	Nedskrevet	Videreført	Verdi av sikkerhet	Netto eksponering	Sikringsgrad
NEDSKRIVNING AV FINANSIELLE EIENDELER							
Boliglån med pant	Pant	5 723	-827	5 723	4 896	827	85,5 %
Boliglån med realisert pant (konstaterte tap)	Ingen	3 039	-3 039	3 039	0	3 039	0,0 %
Kredittkort (konstaterte tap)	Ingen	4 179	-4 179	4 110	0	4 110	0,0 %
Total		12 941	-8 045	12 872	4 896	7 976	38,0 %

31.12.2018

Misligholdte lån med individuell nedskrivning	2 528
Misligholdte lån i balansen (uten individuell nedskrivning)	53 743
Sum mislighold (over 90 dager)	56 271
Boliglån sikret med pant	47 606
Mislighold over 90 dager uten pantesikkerhet	8 665
Øvrige tapsutsatte lån med individuell nedskrivning	3 333

KLP Banken følger opp engasjementer som misligholdt når avdrag og renter ikke er betalt i tide og begrunnelsen er at kunden ikke kan eller vil gjøre opp. Restanser over 90 dager rapporteres alltid som mislighold. Behovet for å nedskrive individuelle mislighold vurderes mot verdien av tilgjengelige sikkerheter

for engasjementet. Lån/kreditter hvor tap er konstatert blir lagt til overvåk hos inkassoselskap for videre inndrivelse og følges opp med jevne mellomrom.

Lån/kreditter med individuell tapsnedskrivning, i hovedsak pantelån, følges opp med avtale om ordinært frivillig

salg eller ved bruk av rettslig inndrivelse som tvangssalg eller utleggsforretning. Etter at pant er realisert og dersom eventuell avtale om nedbetaling/innfrielse av restlån ikke overholdes blir saken oversendt inkassoselskap for videre oppfølging.

NOTE 37 Kontanter og kontantekvivalenter og øvrige utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og sentralbanker

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017	31.12.2018		31.12.2018	31.12.2017
45 140	60 238	Fordring på sentralbanker	60 238	45 140
649 519	621 861	Bankinnskudd drift	1 393 775	1 244 175
0	0	Kontantbeholdning	0	0
694 659	682 099	Sum kontanter og kontantekvivalenter (likviditetsbeholdning)	1 454 013	1 289 315
23 603	19 351	Bankinnskudd til bruk for kjøp og salg i verdipapirvirksomheten	45 645	41 919
775 515	1 467 121	Fordring på konsernselskaper	0	0
1 493 777	2 168 571	Utlån til og fordring på kredittinstitusjoner og sentralbanker	1 499 658	1 331 235

Til generalforsamlingen i KLP Banken AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert KLP Banken AS' årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, egenkapitaloppstilling og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, egenkapitaloppstilling og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til KLP Banken AS per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet KLP Banken AS per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

Uavhengig revisors beretning - KLP Banken AS

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. mars 2019
PricewaterhouseCoopers AS

Erik Andersen
Statsautorisert revisor

KLP BANKEN AS

Beddingen 8
7042 Trondheim
Organisasjonsnr.: 993 821 837

BESØKSADRESSE, TRONDHEIM

Beddingen 8

BESØKSADRESSE, OSLO

Dronning Eufemias gate 10

klpbanken.no

Tlf: 55 54 85 00
klpbanken@klp.no

